

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se înapoiază.

Serbătorirea unui erou: Alexandru Ion Cuza.

— Din prilejul desvălirii statulei lui Cuza, în Iași. —

de Dr. Horia Petra-Petrescu.

În timp ce se vor tipări rândurile acestea se va petrece în capitala Moldovei un act de o deosebită importanță pentru întreg neamul românesc: va cădea pânza albă de pe statuia ridicată fostului domnitor Alexandru Ioan Cuza, între uralele unei mulțimi recunoscătoare. Momentul acesta este atât de însemnat, încât orice minte românească va trebui să mediteze în zilele viitoare asupra faptelor românului mare, idealist înflăcărat, care a fost gata să-și sacrifice tot spre binele țării sale.

Bucuria noastră este cu atât mai mare, cu cât și capul încoronat al României de astăzi, M. Sa *Regele Carol*, pășește în șirul întâi, în cortegiul festiv, pe dinaintea statuiei, făcând prin gestul acesta plin de cuminenție să sece pentru totdeauna Milcovul relei-credinții, că actualul Domnitor n'ar preamări din toată inima memoria antecesorului său. De-acum nu mai este nici un Milcov, care să-l despartă, după cum nu mai este graniță despărțitoare râulețului Milcov, de pe la Focșani, amintit în adresa adunării din Iași către adunarea electivă a Munteniei, drept graniță între Muntenia și Moldova.

Kogălniceanu, cetind adresa aceasta, în ziua de 28 Ianuarie 1859, în adunarea electivă a Moldovei, ajungând la pasagiul de mai la vale, a fost aplaudat furtunos:

„Așa dar, fraților, dispară dintre noi toată forma, toată deosebirea din afară! Chiar urmele Milcovului contenească de a mai exista în limbajul românesc! D-zeu ne-a făcut un singur și acelaș popor. Acuma a sosit timpul că să și lucrăm ca un singur și acelaș popor! La Focșani, la Focșani dar, și acolo împreună cu binecuvântarea Domnului părinților noștri, să serbăm marea serbătoare „*Invierea României!*”

În Cuza-Vodă se sărbătorește azi eroul, care a știut să-și calce pe inimă, să asculte de glasul de chemare al unui neam întreg și să plece în exiliu la glasul aceluiaș neam, căci ura din adâncul sufletului rolul unui Coriolan.

Dacă e adevărat că este mai mare a ceea ce se stăpânește pe sine, decât un beliduce, care a învins o cetate — Cuza-Vodă a fost mai mare decât beliducele. El a învins zeci de cetăți din sufletul său, glasuri de sirene, cari se înmlădiau și-l cheamau cu foc, sirene, cărora dânsul nu le dădea ascultare, deși mulți alții le-au îndrăgit, căci ele se numeau Trândăvia, Disprețul față de supuși, Inima de piatră, Luxul, Egoismul. Era atât de pătruns de adevăr că numai un domnitor, care corespunde chemării sale are dreptul să poarte sceptru și coroană, încât, îndată ce s'a convins că s'feticii, la cari ținea, sunt de altă părere și îi întind condeii să-și subserie actul de abdicatie, n'a pregetat un moment să se retragă.

Neckarul din Heidelberg ne-ar putea povesti despre ceasurile petrecute de Cuza-Vodă la țarmul lui, în surghiun benevol,

și ne-ar putea reda gândurile lui răslețe, nobile și mari, chiar și în surghiun.

N'ar fi putut să se revolte de neisbânda gândurilor sale curate, el, care a unit Moldova și Muntenia, el, care a pus în proprietărea țaranilor la cale, el, care a secularizat — spre binele țării — averile mănăstirești, el, care s'a luptat în străinătate și în țară, cu străinii și cu compatrioții săi, ca să-și ducă în îndeplinire, aducând foloase reale, planurile referitoare la administrație, la armată, la lucrările publice, în instrucție etc.? Ce luptă disgrațioasă, pățimășe, frivolă ar fi dus altul! El însă, convins că este spre binele țării sale să se retragă, și-a tras consecvențele. Permisivitatea dată marilor puteri la suirea pe tron de a fi gata să se întoarcă în viața privată, îndată ce țara va vrea aceasta, a ținut-o, s'a supus dorinței țării sale, după ce a muncit cum a putut — *mai bine* spre ameliorarea stărilor culturale, economice și politice.

Conștiința îi era liniștită. Corespondența lui, în care au căutat dușmanii săi lucruri compromițătoare, trădătoare de neam, n'a dat la iveală decât numai cutele sufletului celui mai candid, a unuia din cei mai mari idealisti ai noștri.

Că n'a adunat bani, că a murit sărac? Dar ce va să zică banul pentru un om, care știe să prețuiască bogățiile sufletesti mai mult decât banii? Și cu ce bănet poți cumpăra o declarație ca aceea a lui C. A. Rossetti, a aceluși Rosetti, care subserisese mesajul ca ministru, împotriva lui Cuza: „*Cuza Vodă a fost bun român!*”

Cu câți munți de aur ești în stare să

Barzini

De dr. C. Pavel.

Și eu călătoriile trebuie să ai noroc. — Uneori bați lumea întreagă; străbați șesuri, văi, înălțimi împădurite, locuri istorice și pitorești. Vezi ziduri, turnuri, muzee, galerii, dar ferit-a sfântul, să întâlnești ipenie de om mai răsărit, fie din domeniul științelor și al artelor fie din cel al politicii. — Și apoi după zile și săptămâni de alergare dintrun oraș într'altul, te reîntorci acasă cu geanta plină de ziare albumuri, ghiduri și... ilustrate. Incolo cu ochii plini, dar cu mâna goală.

Altădată abia părăsești țara și ajungi la cea dintâi gară unde ți-se anunță plecarea într'altă limbă, istă că și dai de celebritate. Ce fiori te trec văzând câte-un om care o fi având oarecare rost mai hotărâtor în viața ce se scurge în jurul nostru. Cum e atunci, te apucă un fel de neliniște, cum să te apropii de dânsul, cum să-i iai un interviu, eum să străbați în atmosfera aceea de gândire a vieții moderne, ce se desprinde din felul de-a vedea al unei individualități, nu de toate zilele.

Una dintre călătoriile mele cele mai reușite — fără îndoială — e aceea, în care mi-s'a întâmplat să-i fac cunoștință dlui *Luigi Barzini*.

Nu știu, încât lumea românească are cunoștință despre Luigi Barzini, țin însă să permit

și eu acest prilej, una-alta despre ceea ce a fost și ce-i astăzi Barzini.

Și-a început cariera — dacă și asta se poate numi carieră — n'are diploma — ca reporter la ziarul mondial, *Corriere della Sera* din Milano.

Ani de-arindul a fost și el, ceea ce-i fiecare reporter get-bet, măscărici și sfredelș în toate mișcările sociale și politice dintr'o țară. Plouă-ningă, fie ghiț ori zăduf, intunece-se soarele cutremure-se pământul, în pace și în resmiriță, el informează. Și ne informează de cele mai multe-ori despre ceea ce noi am văzut și vedem.

Ce vrea să însemne această notă psihologică a omului din zilele noastre? E la mijloc un fel de împătımire de curiozități ori lipsă de încredere în simțurile sale, că-i place să cetească lucruri și accidente ce s'au petrecut sub ochii lui. Ahtiat le soarbe... Și el a fost față.

Pe semne are mai multă încredere în ochii reporterului decât în ai săi, — ori trăind în vremea asigurărilor, ținem să ne asigurăm și văzul și auzul după ce ne-am asigurat picioarele și mâinile... de când cu nefericirile... invențiilor moderne.

Acestei trăsături psihologice din viața scursă la repezială a zilelor noastre este de-a se atribui, cum informațiile prind a deveni gen literar și un informator bun trece de cel mai necesar și mai prețios factor al presei moderne.

În presa de azi, reporterii sunt cași gonacii, cari cu sgomotul lor trezesc și urmăresc din desfășurările și jgheburile pădurilor, din dede-

supturile societății fiarele — erimele, raritățile — senzațiile și le mână în calea vânătorilor, — sub aparatul de vivisecțiune a diagnosticianilor.

Ce privește nizuința de a ridica nivelul informațiilor — flori de o zi — mezelieuri picante în culina gazetăriei — Barzini are merite neperitoare și apreciate de toată lumea.

Stăpân pe o limbă cu revărsări poetice, mâna condeii pe cele mai rafinate și mai sugestive cărări ale stilului — *Sborul lui Chavez*.

Tot ce vede și aude apercipiază la momentul găsind cu multă înlesnire sunetul de intuițiune. Știe ce trebuie să se dea la gazetă și ce nu trebuie.

De-am ști și noi!

Tăcerea e de aur, când ai ce tăcea.

Pe lângă aceste calități, Barzini se mai impune printr'o fire neastâmpărată, curaj, invențiositate și o mare prezență de spirit.

Prezentat, după o introducere cam sficioasă din partea mea, îi cer voie să-l întreb, cum de-a rășbit să ajungă din reporter la poziția de astăzi.

— Au învins Iaponezii... apoi și eu am învins...

— Bine — maestre — ce credeți, — că o să înțeleg eu asta?

— Știi când eu lupta dela riul Jaulu din Mandjuria. Eram o seamă de reporteri pe câmpul de război. Începutul glorioaselor biruințe ale Iaponezilor s'a făcut aci lângă apa aceasta. Toate semnele prevestiau învingerea micilor eroi. Eu unul n'am așteptat sfârșitul, ci în taină am rețezat-o

ulinare,
picioare
alpaca
de fier,
riști, cu
firma:

iei 47.

olid și ieftin!

schweig-Lüne-
n Turin.

ale de muzică
ena. Posesorul

0 instrumente!

Ferencz

or în

3.

ui sfinte și
il, conform
convenabile.

novarea alta-
uit precum și
propriei.

abile de plată.

plătești faptul, că acela, care te-a hulit, recunoaște, irelevant dacă o face cât timp ești în viață sau când ești mort, că ai fost om *întreg*, și își ispășește astfel greșala săvârșită?

Mic să fii de suflet, să nu te cutremuri în fața unei personalități ca aceea a lui Cuza-Vodă!...

...Și acum stă în fața noastră, în piața Unirii — unde s'a jucat odinioară hora noastră a Unirii — pe pedestalul de marmoră. Cel alungat privește tuturora în față, căci n'are de ce să roșească. Negri, Kogălniceanu, Crețulescu și Florescu îl întovărășesc, foștii lui sftnici, cu cari a dus în îndeplinire o bună parte din planurile mărețe.

Urmașii sftnicilor acestora își descoper capetele și adastă în fața monumentului, smulgându-se pentru o clipă din luptele politice militante. Dacă vor pricepe însemnătatea monetului — și să o credem cu toată tăria — au să privească acești sftnici la fețele țăranilor români, cari vor fi de față la serbări. Fețele acestea le vor spune mult, căci vor fi un comentariu al muncii îndeplinite de Cuza. Spre sfârșit vor trebui sftnicii de astăzi ai regatului liber, sftnicii M. S. Regelui Carol, să se îndrepte tot cu mai mare și mai sfântă dragoste, dacă vor vrea să fie urmași vrednici ai sftnicilor Domnitorului Cuza, cel surghiunit pentru dragostea sa față de țărani.

Iar Kogălniceanu, cu dreapta la inimă și cu stânga îndreptată înainte, elocvent, (după cum ni-l arată sculptorul Romanelli în statuie) par'că rostește de pe pedestal discursul în numele adunării, după depunerea jurământului lui Cuza-Vodă:

„O Doamne, mare și frumoasă! Ți este misia. Constituția.. ne însemnează o epocă nouă, și Măria Ta ești chemat să o deschizi. Fii dar omul epocii: fă ca legea să înlocuiască arbitrarul; fă ca legea să fie tare; iar Tu, măria Ta, ca Domn, fii bun, fii blând; fii bun mai ales pentru aceia,

pentru cari mai toți Domnii trecuți au fost nepăsători sau răi. Nu uita că dacă 50 de deputați Te-am ales Domn, însă ai să domnești peste două milioane de oameni! Fă dar ca domnia Ta să fie cu totul de pace și de dreptate; împacă *patimile* și *urile* dintre noi; și reintrodu în mijlocul nostru strămoșeasca frăție. Fii simplu, Măria Ta, fii bun, fii *Domn cetățean*; urechia Ta fie pururea deschisă la *adevăr* și închisă la minciună și lingușire...

N'ar trebui să rostim cuvintele astea mai ales sufletelor noastre?

Cuvinte de aur, la cari vor surîde mulți și vor spune: „himere din lumea basmelor!” Și totuși: *nimăi* în tendința spre aceste himere poate un neam să înainteze pe cărarea adevărată.

Cuza Vodă este un exemplu elocvent. De aceea memoria lui binecuvântată fie în veci de veci! Osemintele lui, din cavoul dela Ruginoasa sunt sfinte pentru noi, căci sunt osemintele unui om, și ale unui român *adevărat*. Pentru noi toți, fără deosebire de granițe, căci a fi român însemnează că inima-ți bate cu toți frații tăi, ori și unde s'ar afla ei.

Absolutismul în Croația. Din Agram se anunță: Ziarul „Narodne Novine” publică un ordin al comisariatului regesc, conform căruia se va sistemiza un comitet permanent pentru *pregătirea și elaborarea proiectelor de legi*. Membrii în comitet sunt șefii celor trei secții ale guvernului provincial, consilierii banului, procurorul general și șeful serviciului statistic. Ceilalți membri vor fi numiți de către banul pentru un ciclu de șase ani. Numărul membrilor numiți e de 30, banul are însă latitudinea să treacă și peste acest număr. Ședințele comitetului vor fi prezidate ori de banul ori de locțiitorul lui. Comitetul poate să consulte în fiecare caz, după necesitate, părerile experților, ale juriconsultilor. Budgetul comitetului va fi suportat de visteria provincială. Acest comitet ar fi merit deci să înlocuiască saborul.

Evenimentele din Ungaria și presa din România. — „L'Independance roumaine” organ francez al partidului liberal din România, co-

la fugă spre orașul cu serviciu poștal și am dat eu, cel dintâi, cea dintâi veste în lume despre învingerea Iaponezilor, ziarului meu, *Corriere della Sera*. Imediat, după această veste, ce a alarmat lumea întreagă, am telegrafiat ziarului toți psalmii lui David. Cheltuiala a făcut aproape 24.000 mii de lire. Redacția m'a înțeles. În chipul acesta nu numai Iaponezii, ei și eu am învins. — Și anume: când peste câteva ciasuri se ivesc informatorii dela ziarele mondiale, germane, franceze, engleze și americane, mașinile erau deja ocupate de mine. Dreptee celelalte organe mondiale au dat vestea cu o zi în urma ziarului italian, *Corriere della Sera*.

Apucătura aceasta a însemnat pentru *Corriere* într'o singură zi un profit de aproape trei milioane de lire. Plătiau agențiile Havas, Reuters, Stefani. Se înțelege, ciuda le-a ramas gratis.

Astăzi *Corriere della Sera* are două ediții, de dimineața și seara într'un tiraj de opt milioane și jumătate. După *Times* e al doilea ziar în toată lumea.

— Și cum stați cu cheltuielile?

— De-atunci de cheltuială nu mai e vorbă. Vezi acum plec în *Persia*. Am la mine cât îmi trebuie de drum, încolo alte parale nu port. Ziarul meu prin banca italiană mi-a deschis toate băncile din capitale. Prezent cheltuielile institutelor respective și încolo... treaba lor.

— Ce credeți — maestre — despre răboiul d-voastră cu Turcii; cum este de a se înțelege *franta Italiei în învictoria aceasta?*

— Noi de mult ne pregătim la pasul acesta. Lupta noastră e lupta istoriei. Pământul acela a fost și trebuie să fie pământul nostru. Pentru răboiul acesta, proiectat de cincisprezece ani noi suntem aranjați la fel. Luarea în stăpânire a Tripolitaniei pentru noi e *Conditio sinequa non*. Suntem gata la ori și ce jertfe. Am fost în deplină cunoștință, că lucrul nu va merge așa ușor, cum — pe semne — aștepta lumea dela noi. Teritoriul e mare, face de patru ori cât monarhia Austro-Ungară.

— Grazie tante!

Suntem la München. Din vorbă în vorbă vremea trecu de-abinele. D. Barzini continuă calea prin Rosenheim, Salzburg, Wien și tăind Ungaria trece în Balcan și de-acolo mai departe, iar eu felicitându-l și dorindu-i bon viaggio, adânc mulțumit, mă dau aci jos, să vizitez câteva zile, expoziția de ăsttimp dela Glaspalait.

Părerile celor mai mulți oameni nu se întemeiază pe argumente, ci pe ură, pe simpatii ori speranțe.

Intoleranța părerilor e mai tare decât toleranța, fiindcă cea dintâi este de origină afectivă iar a doua de origină rațională.

Gustave Le Bon.

mentând evenimentele din Ungaria face următoarele aprecieri adevărate intențiilor ale factorilor în luptă:

„Ar fi înșelat cine ar crede că veritabila cauză a ciocnirilor stă în proiectele militare.

Fracțiunile opoziției nu s'ar fi lăsat mult timp rugate pentru a expedia *stante pede* aceste proiecte dacă guvernul s'ar fi angajat să pue în lucrare o reformă care să fi convenit lui Justh și lui Kossuth. Adevăratul măr de discordie este dorința partidelor de a-și asigura o preponderență printr'o reformă electorală care să le convie intereselor lor particulare.

Privind lucrurile sub raportul chemării la viață a masselor laborioase, ziarul bucureștean spune mai departe cu drept cuvânt următoarele:

Opinia imparțială va răspunde că în această privință toți trebuie puși în acelaș sac.

In serviciul cauzei naționale.

De Mircea Russu-Șirianu.

București, 5 Iunie n.

Serbările sindicatului ziaristilor din București, cari au avut loc zilele trecute în parcul Carol, însemnează fără îndoială o nouă epocă în viața gazetarilor români. Parcul Carol, unde înainte de expoziție se găseau bălți și loc de pășune, a devenit *un loc istoric*. De acest frumos petic se leagă amintirea primilor pași făcuți de neamul nostru spre *unitatea culturală*.

Cât s'a vorbit, cât s'a scris, mai cu seamă, despre această unitate fără ca în mod efectiv să se fi făcut mare treabă pentru ea să nu mai rămână o frază ci să devină o realitate.

Înțelegem bine că există o asemenea unitate de cultură, mai mult sau mai puțin completă, în straturile de sus ale societății noastre ca, spre exemplu, în sânul scriitorilor noștri. Astăzi nu mai vezi deosebirea că e „de dincolo” sau „de aici” în scrierile d-lor Coșbuc, Gorun sau Iosif, sau în scrierile d-lor Sadoveanu, Agârbiceanu și Vlahuță. Literatura noastră a devenit *una*, s'a contopit într'un singur întreg.

Recunoaștem că acesta a fost un pas foarte însemnat înspre unitatea culturai naționale. Dar el trebuie să fie urmat de alții cari s'o consolideze mai mult, s'o pună pe temelii mult mai largi și mai puternice. Nu este destul ca numai cei din fruntea neamului să aibă o singură cultură românească, ci unitatea culturală și sufletească trebuie să triumfeze în toate straturile neamului nostru, trebuie să prinză rădăcini adânci în *popor*.

Când sufletul românesc, mentalitatea românească și toate manifestatiunile culturai noastre speciale românești vor fi *aceleași* dela Nistru pân' la Tisa, opera de închegare a neamului nostru va fi mult mai ușoară.

Să vedem ce s'a făcut pentru propășirea acestei opere pe care de obște o numim *cauza națională*.

Expoziția națională a fost un prilej minunat de a întruni în capitala României libere și a culturai românești fii neamului din toate unghiurile pământului locuit de noi. Efectele vizitei românilor de sub ocârmuirea străină la expoziția din 1906 au fost din cele mai bune, căci fiecare român de peste hotare, care a putut să vadă cu ochii progresele fraților săi liberi, a dus cu sine, în colțurile cele mai îndepărtate ale românismului amintirea neștearsă a celor

văzute, cari s'au prefăcut într'un exemplu, un simbol, un *ideal*.

Am auzit, la expoziție, discursuri înflăcărâte prin cari frați liberi și neliberi își promiteau solemn de a se mai vedea, de a reînvi legăturile de frăție încheiate cu prilejul expoziției. Au trecut însă mai mulți ani de zile fără ca să se facă nimic.

Toamna trecută Liga pentru unitatea culturală a organizat, tot în parcul Carol, unde a fost expoziția, serbări mari la cari au participat români din aproape toate provinciile românești. Este adevărat că scopul direct al Ligei era material: strângerea fondului pentru a construi un local propriu. Dar efectul indirect al serbărilor a fost un nou pas spre unitatea culturală.

Tot așa s'a întâmplat, zilele trecute, cu serbările Sindicatului ziaristilor din București. D. Ion Procopiu, președintele sindicatului și fruntaș în partidul liberal, a arătat că serbările au avut pe lângă înaltul scop național și scopul material de a contribui la fondul pentru ridicarea palatului presei. Dar foarte bine a spus d. Procopiu că aceste serbări au câștigat o importanță deosebită prin faptul că au participat la ele un număr de ziaristi români din Ungaria și Bucovina.

Nu s'a putut ține, deocamdată, un *congres* al ziaristilor români de pretutindeni. Se va face însă și aceasta. D. Voicu Nițescu în numele presei de peste munți a cerut ziaristilor din România liberă să organizeze un asemenea congres și propunerea sa a fost primită cu o însuflețire nemărginită. Toți gazetarii români sunt convinși că este o *datorie* a lor a face aceasta, că vor servi în acest chip cauza națională.

Este un eveniment cu deosebire important acesta petrecut la București. Dacă ziaristii români de pretutindeni vor veni în contact mai des unii cu alții și vor găsi norme pentru o acțiune culturală-națională *comună* se va face un progres imens pe tărâmul luptei pentru unitatea sufletească, unitatea de tendințe culturale comune a întregului neam.

Fără să exagerăm importanța presei trebuie să-i dăm locul de frunte ce i-se cuvine. Rolul ei este covârșitor mai cu seamă la noi, care suntem un neam asuprit unde curajul și sentimentul de jertfă, de eroism trebuiesc întreținute în *fiecare moment*. Presa este cel mai puternic mijloc de agitație și timpurile grele în cari trăim reclamă o agitație națională intensă, — dacă nu voim să lăncezim, să perim.

Dorim ca după entuziasmul pentru unitatea culturală ce s'a manifestat la București în zilele de 2 și 3 Iunie st. nou să urmeze o muncă roditoare în această direcțiune. Ziaristii noștri sunt chemați să scrie o pagină frumoasă în istoria tendințelor spre unitate a neamului românesc.

Dela Academia Română

„Dacia preistorică”, comunicarea d-lui dr. C. Istrati.

Miercuri după amiazi, Academia Română a ținut ședință publică sub presidenția d-lui Iacob Negruzzi.

Înainte de comunicare d. I. Negruzzi salută, în numele Academiei Române pe d. Pompiliu Eliad, ca membru corespondent, zicând că această alegere nu este o răsplătă pentru munca trecută a d-lui Pompiliu Eliad, ci un imbold pentru operele viitoare.

D. Pompiliu Eliad mulțumește de cinstea ce i-s'a făcut de a fi ales membru al Academiei. Mai departe d-sa zice că dacă de aci înainte nu va reuși să facă ceva de seamă, vina va fi a d-sale, iar dacă va face opere mari românești, aceasta se va datorii, în primul rând, Academiei Române, care prin faptul că l'a ales membru, i-a dat un mare îndemn la muncă.

Continuând cu opera lui N. Densușianu, d. profesor dr. C. Istrati, vorbește despre lucrarea „Dacia preistorică”.

Conferențiarul zice că această operă a lui N. Densușianu este una din operele cele mai de seamă din câte s'au scris la noi. Autorul acestei monumentale serii, dovedește, că un mare număr de documente, că în perioada neolitică a existat — mai sus de Carpați — și până la Dunăre, marele imperiu al pelasgilor. Intreaga mitologie așa zisă elenică s'a născut în Dacia. Pelasgii vorbeau limba porto-latină. Erau două ramuri, dintre cari una s'a scoborât mai jos de Dunăre, dând naștere marilor cetăți ale Troiei, Micenei și Delas.

N. Densușianu argumentează totul cu dovezi hotărâtoare. Lucrarea are 1152 pagini și începe cu epoca cuaternară, epocă ce formează leagănul civilizației anti-elinice. În volum se studiază o serie de mai multe mii de ani trăiți de un popor, care a fost puternic pretutindeni: Europa, Asia apuseană și nordul Africii. Mai departe autorul descrie primele instrumente din epoca de piatră cioplită. Pelasgii erau popoarele de două rase deosebite: una inferioară și ca fizic și ca inteligență; iar cealaltă cu un început de cultură și civilizație. Povestea lor se încheie odată cu epoca cuaternară. Invasia neolitică a distrus cu desăvârșire imperiul pelasgilor aducând în Dacia industria neolitică.

Se mai descriu în lucrare, monumentele preistorice ale Daciei; mormintele vechi. Din ea se vede că Apollo nu este nici de origină elenică și nici egipteană, ci de origină pelasgică. Templul acestui zeu era în insula „Lenea” adică „Insula Șerpilor” de astăzi din marea-Neagră. Cultul acestui zeu a fost aci și înainte și după războiul troian. Mai târziu vine peste acest popor Osiris, un mare euceritor egiptean, care a fost slăvit mai târziu ca zeu, chior în Dacia. Tot aci mai erau ca divinități, Zamolxis, adică „Zeul-moș”, Doehius „Doehia” și Prometeu, care era geniul suprem al lumii pelasgice. Caucazul legendar al Scitiei nu este decât Carpatul de astăzi. Organizatorii celor dintâi mistere religioase au fost pelasgii. Tot p'atunci a trăit și zeul Hercule Iorgovan, care nu este un zeu roman, ci pelasgic, zeu care și-a găsit sfârșitul în apele Cernei, care se numea p'atunci Kerna. Urmele de lângă Turnul-Severin ale munților „Moșul” și „Baba” nu sunt decât urmele zeului Zamolxis.

Conferențiarul analizează volumul capitol cu capitol, arătând că totul este o lucrare de seamă. La sfârșit d-sa propune ca membrii Academiei să facă, în corpore, un perelinagiu la mormântul lui Densușianu sau ca Academia să depună o coroană.

Principele Carol la Academia Română. Principele Carol însoțit de d. G. Adamescu, profesor de limba română și de profesorul său particular, a cercetat Miercuri dimineața la Academie, colecția de manuscrise. Prințul s'a interesat mult de

manuscrisele românești din veacul al 17-lea. A semnat chiar în registrul Academiei, aceste cuvinte: Cărțile românești din veacul al 17-lea. Carol”.

Principele a mai vizitat Academia și în dimineața zilei de 9 Maiu, când a cercetat manuscrisele românești din veacul al 15-lea și al 16-lea, fiindcă se interesează mult de trecutul istoric al României, urmând documentele secol de secol.

Politica în Bucovina

Preoți, învățători și țărani. — Răspuns la întrebări fără răspuns. — Anarchie.

Suceava, 4 Iunie 1912

Celebrele „legi” ale bărbaților noștri de stat până azi urmări deosebite n'au avut: flăcăii își sparg capetele în cărșme ca și până acuma, rutenii sunt chiar mai puternici în dietă și cămătăritul jidanilor n'a scăzut, — probabil că țara noastră e încă prea barbară pentru niște legi atât de moderne. Însă pentru pace politicianii noștri au secerat succese colosale în alte părți: nivelul înalt al presei române din Bucovina li-se datorește numai lor, mersul excelent al institutelor noastre financiare și numele bun de care se bucură în străinătate li-se datorește numai lor și îmbogățirea limbei române cu câte-va epitețe noi li-se datorește numai lor. N'am cuvinte să preamăresc și să înșir aici toate faptele mari ale iluștrilor noștri politicieni, însă aceste ar fi cele mai însemnate.

Știa Hormuzachi cum s'ar conduce un ziar? Nici vorbă! Abia în deceniul întâi al veacului al XX-lea s'au ivit câțiva ziaristi într'adevăr mari în Bucovina! Știau înaintașii noștri cum se conduce o bancă? Da de unde! Abia anul trecut am învățat-o printr'o tristă experiență, — se zice de altminterea că și criza centralei a existat numai în fantazia unor bărbitori! Azi însă nu voim să vorbim despre bărbații noștri politici, ci despre raporturile între conducătorii firești ai poporului și săteni. Se știe că preotul, învățătorul și... jidanul sunt cei mai însemnați factori în viața satelor noastre. A fost însă o vreme, care îmi pare că încă n'a trecut, când învățătorul era „liberal”, preotul „conservator” și astfel și cutare sătean, care-și muncește ogorul, ajuns în vârtejul politice adopta la sfatul unuia sau altuia ideii „liberale” sau „conservatoare”.

Și a început astfel o luptă între cele două „curente de idei” — pe viață și pe moarte. Aceasta durează de zece ani și abia în zilele noastre se pare că se dă o luptă decisivă. Ciomegele se încrucișează, de sar scânteii; epitețe nouă ca „topârlan, prașcău” se pun în circulație alături de cele vechi, — până azi însă nu știi ce să crezi: deschizi o foaie, dai de un „topârlan”, deschizi cealaltă dai de o „canalie”, — care e mai tare? Noi ne-am decide pentru cea din urmă, cuvântul acesta spune multe: citiți rar cu chibzuială și opriți-vă puțin la fiecare silabă: „Ca-na-li-e!” Nu e

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

ceva grozav? Inșă e rău, că printr'o folosire prea deasă a ajuns acuma banul și nu mai are efectul dorit, propunem deci să se scoată din uz. A cui va fi învingerea, puțin ne pasă, însă să ne ierte bărbații noștri de stat, dacă le vom pune o întrebare: „Pentru ce au fost toate acestea?” Suntem ca copiii, curioși și cu întrebarea noastră naivă, care poate ajunge însă și incomodă, dacă am stărui asupra ei, i-am încurca poate pe mulți „topârlani” politici din Bucovina, cari astăzi se resfață încă în voie. Nu voim să credem — Doamne ferește — că era vre-un interes material sau vre-o ambițiune personală, — noi știm că bărbații politici din Bucovina, conducători „firești” ai poporului, au făcut toate din pur idealism, ca să scape poporul din mâinile unor oameni răi, însă totuși suntem cam nedumiriți.

Credem cu tărie că scopul ar fi fost cel mai ideal și curat, dar întrebăm: „Care a fost scopul?” Pentru ce zece ani întruina au fost batjocoriți oamenii cinstiți, în rând cu ceice o meritau, pentru ce zece ani de-arândul am citit numai „gogomării” și „potlogării”, pentru ce au fost desbinați preoții și învățătorii, pentru ce a fost desbinață și țărâtimea în tabere contrare, cari adese au ajuns să se dedea chiar la pâruieli? Pentru ce? Noi, privitorii, nu știm. Și probabil că nu știu, sau nu voiesc să știe, nici iluștrii noștri bărbați de stat. Inșă de viza lor pare a fi asta: „Să trăiască nația, și noi în spatele ei!” Nu știm, poate ne înșelăm, însă în cei zece ani din urmă n'am citit un articol în vre-un ziar de partid din Bucovina, că iață, ei voiesc să ridice poporul, că doresc numai fericirea neamului, numai binele și înălțarea lui! Pentru ce însă am făcut cunoștință cu toți „măgarii”, „gogomanii” și „topârlanii” Bucovinei. Cunoștinți foarte prețioase, nu-i vorbă, însă cam neplăcute! Dar să fim dreți! Am mai făcut cunoștință cu un rând de oameni, cu „desrobitorii țărânimii de sub jugul popese-ciocoiește-proșinatoresc-fanariot...”, cu „bărbații geniali și iluștrii”, ce n'ia dăruit Dumnezeu, și cu alți oameni buni ca pâinea caldă. Aceștia din urmă sunt lumina, cei dintâi sunt întunecul — însă și aici ca peste tot locul, au biruit legile naturii.

Pentru ce? Sunt sigur că întrebându-l pe ori-care dintre bărbații politici din Bucovina nu-mi va putea da un răspuns. Și-i va fi rușine să spuie adevărul — căci epoca prin care trecem și care sperăm că e acuma pe sfârșite, a fost și e cea mai rușinoasă din istoria tuturor românilor. Sunt sigur, că pe vremea fanariotilor în Moldova domina o mai mare moralitate, ca acum în acest petec de pământ înstrăinat. S'a strâns par'că tot ce are lumea mai rău în Moldova, unde odihnesc oasele lui Vodă, — vodă al trecutului și vodă al viitorului! Se poate însă că trebuia să trecem printr'o astfel de epocă tristă de tranziție, e însă cert, că politicienii noștri și-au dat cea mai mare si-

lință s'o facă mai imorală și mai coruptă! Trăiesc — sperăm că în curând vom putea zice au trăit — în epoca aceasta candidați, cari în vederea alegerilor, făceau cu alegătorii contracte în toată regula cu timbru și iscălituri, în cari le făgăduiau pășuni din fondul religios sau alte de aceste — promisiuni, cari rămâneau de obicei neimplinite fiind imposibile, trăiesc „stâlpi” a căror singură temelie e neștiința masselor și imoralitatea tovarășilor de „afaceri”, trăiesc fruntași, cari ne vorbesc de demnitate, însă îi scriu unui funcționăraș dela guvern: „Ich melde ergebenst — Anunț cu supunere!”

Să nu ne mirăm deci că între astfel de împrejurări s'au întâmplat atâtea crize. Puteau oare oamenii aceștia să facă altceva? Cine-i cunoaște, de bunăseamnă că va zice — nu. Dacă ar fi rămas cel puțin ei între ei li-s'ar putea ierta, — însă ei au amăgit și desbinat pe sătenii alegători, cari în fața acestei priveliști încep să-și peardă credințele și tradițiunile! Inșă acum conștiința națională, conștiința morală a neamului nostru trebuie să-și rostescă judecata. Și pe o parte și pe alta s'a dovedit, că sunt oameni înecurați în afaceri necurate și aceștia trebuie să părăsească terenul. Fariseii și schimbătorii de bani trebuie dați afară din templu! Zece ani și-au bătut joc de neamul, din care se trag — însă acuma ne-am săturat, vine ceasul să le zicem: „Destul”. Acei cari vor avea încă puterea să se desbare de patimile și păcatele trecutului vor putea rămâne, ceilalți însă vor trebui să ne părăsească, ne pare foarte rău, însă... n'avem ce face! *Se apropie ceasul!*

Și vom vedeacă furtuna va avea cel puțin o urmare bună: de a curăți atmosfera! Și buna învoire și pacea se vor restabili. O luptă de idei e totdeauna fecundă, însă o luptă de interese și de ambiții, cum e cazul la noi, nu ne poate duce decât la un alt dezastru — mult mai mare decât cel economic din anul trecut! Și când armonia sufletelor va fi deplină, abia atunci va începe lupta adevărată, căci un război mai avem de purtat. Iar preoții cu cuvântul, învățătorii cu pilda și țărânii cu fapta vor munci cu toții cu gândul la binele neamului, numai spre binele neamului. Căci orice s'ar zice, munca acestor trei factori este și va rămâne pururi: *temelia poporului nostru.* I. T. Lais.

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI
Oradea-mare — NAGYVÁRAD
Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

„Să nu vruzi scump, dar să târguiești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Votul universal în Italia

Roma, Iunie 1912.

Fără șgomot, după o discuție scurtă și măsurată, Camera italiană a votat zilele acestea marea reformă a votului universal, pentru obținerea căreia în multe țări s'au dat lungi și erinene bătălii sociale, iar în unele aceste bătălii sunt în toiul lor. Reforma, care a fost propusă de însuși guvernul dlui Giolitti, a fost aprobată de toate partidele burgheze și chiar de conservatorii de sub șefia baronului Sonnino. În urma noiei legi electorale, numărul alegătorilor politici ai Italiei se va ridica dela 3 milioane, câți sunt astăzi, la mai bine de 8 milioane, dintre cari 2 milioane analfabeți.

Deputatul Bertolini, raportorul legii, a arătat într'un lung și documentat exemplu motivele ce au îndemnat guvernul să propună reforma electorală. În primul rând vine principiul liberal, care stăpânește tot mai mult conștiința vremii noastre că la conducerea statului trebuie chemate toate energiile sociale. Fiecare categorie socială e depozitara unei porțiuni de adevăr, de rațiune și de interese, iar într'un stat bine cămănit toate categoriile trebuie să aibă puțința de a spune cuvântul lor. Apoi, e mult mai bine să lași masselor populare o cale legală de a-și exprima voința lor, decât să le silești, în lipsa acestei căi, să recurgă la mijloace violente și revoluționare. În sfârșit, chemarea masselor la viața publică e cel mai bun mijloc pentru educarea lor socială. Cetățeanul, care stă departe de treburile publice se desinteresează de problemele vieții sociale și se crede lipsit de orice răspundere față de colectivitate. Numai prin participarea tuturor cetățenilor la viața politică un regim constituțional se va putea bizui în momentele grele ale statului pe solidaritatea întregii națiuni.

După dispozițiile reformei votate, vor fi alegători:

1. Toți cetățenii cari au implinit 21 ani, dacă vor avea o cultură egală sau superioară cursului primar elementar.
2. Toți cetățenii cari vor fi făcut serviciul militar indiferent de vârsta lor și de știința carte.
3. Toți cetățenii cari au implinit 21 ani și știu a scrie și a citi, dacă mai îndeplinesc una din următoarele condiții:
 - a) dacă plătesc un impozit direct de cel puțin 19 lei și 80 bani anual;
 - b) dacă sunt arendași de pământuri rurale, pe cari le cultivă ei singuri, arenda anuală nefiind mai mică de 800 lei;
 - c) dacă plătesc o chirie anuală, care variază dela un minimum de 150 lei la un maximum de 400, după numărul populației comunei respective. Chiria e socotită fie pentru locuință fie pentru prăvălii, ateliere etc.
4. În sfârșit sunt alegători toți cetățenii cari au implinit vârsta de 30 ani, chiar dacă sunt analfabeți și nu plătesc nici un impozit.

Precum se vede reforma e făcută pe baze democratice foarte largi. În discuția ce-a avut loc la camera, primul ministru Giolitti a arătat cum era de datoriu statului să dea drepturile politice analfabeților cari au ajuns la vârsta matură de 30 ani. Nouă ani de viață matură — a spus dl Giolitti — dau cetățeanului analfabet o experiență echivalentă cu învățătura de 4 clase primare a cetățeanului care la vârsta de 21 ani e găsit că posedă o atare învățătură și e admis la vot. Apoi, admiterea târzie la vot a analfabeților va fi un imbold puternic pentru partidele politice democratice ca să lupte pentru răspândirea cât mai mare a instrucției populare și va fi și pentru însuși cetățeanul fără de carte o îndemn de a-și apropia cât mai curând acel minimum de cultură necesar pentru a ajunge cât mai de grabă la exercițiul drepturilor politice. Într'un cuvânt, guvernul italian nădăjduște că reforma votată va fi un bun remediu pentru plaga analfabetismului.

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

a, Iunie 1912.

scurtă și măzilele acesteia, pentru obținerea acestor bătaii și a fost propusă, a fost aprobată chiar de conservatori. În urma alegerilor polițienești 3 milioane, câți milioane, dintr-unul legei, a arătat exemplul motivele ce născuț reformă electorală, principiul liberal, conștiința vremii și trebuia cheie categorie sociale de adevăr, de raționat bine cămănită putința de și mai bine să lași de ași exprima lipsa acestei căi, și revoluționare. la viața publică, necărea lor socială, e trebile publice problemele vieții soșpundere față de ticiparea tuturor regim constituțional grele ale staționi.

linit 21 ani, dacă perioară cursului

ăcut serviciul mi de știința

init 21 al și știu eplinesc una din

direct de cel pu-

ămănturi rurale, arenda anuală ne-

mală, care variază un maximum de comunei respect locuință fie pen-

toți cetățenii cari ar dacă sunt anal-

pozit.

ăcută pe baze de-

litti a arătat cum drepturile politice vârsta matură de tură — a spus dl

analfabet o expe-

ta de 4 clase pri-

ta de 21 ani e gâ-

și e admis la vot.

a analfabeților va

partidele politice spândirea cât mai

va fi și pentru

un îndemn de ași

minimum de cultură

de grabă la exer-

um cuvânt, guver-

orma votată va fi

analfabetismului.

propriu.

în tru-

mirese.

care de pret.

După atentat. Impresia în țară.

Situația politică. — Telegrama monarhului. — Manifestul opoziției. — Alte scene în cameră.

O altă considerație care a îndemnat la admiterea analfabeților la viața publică, a fost nevoia de a începe odată rezolvarea acelei nenorocite probleme a Sudului Italiei. Sudul Italiei, zace încă într-o stare îngrozitoare de mizerie și ignoranță. Sunt acolo provincii cari au până la 80% analfabeți. După legea veche electorală, alegătorii în acele părți erau foarte puțini la număr și mai toți din clasele suprapuse așa că deputații respectivi erau reprezentanții unor categorii infime de oameni cu stare și nu se ocupau deloc de soarta maselor nenorocite ale Sudului, care nu aveau nici un amestec în alegeri. Acum însă — când colegiile electorale de acolo vor fi completamente dominate de clasele cele mai pătimate, e de per-văzut că vor pătrunde în parlament, deputați care vor ști să lupte pentru ridicarea morală și materială a acelu nenorocit *mezzogiorno* al Italiei.

Precum spuneam la început, reforma a găsit o largă aprobare în cameră, un număr în partidele stângi dar chiar și printre elementele conservatoare, ceea ce dovedește din nou că poporul italian e democrat mai mult prin temperament decât prin doctrină politică. Caracteristic a fost faptul că baronul Sidney Sonnino, conducătorul dreptei parlamentare, s'a declarat partizan al drepturilor politice ale femeii, exprimând aceleași vederi ca și deputatul socialist revoluționar Turati. Dar majoritatea camerei nu a voit să meargă așa departe și a dat dreptate dlui Giolitti când a spus că deocamdată e de rezolvat problema egalizării situației juridice a femeii cu aceea a bărbatului, că în urmă se va încerca a i se da drepturile administrative și că trebuie lăsat viitorului admiterea femeii la viața politică. Apoi, femeile italiene sunt, în mare majoritate analfabete și ar fi fost o lipsă de tact politic, ca atunci când se introduce ca alegători 2 milioane de analfabeți să se mărească acest număr cu alte câteva milioane de femei analfabete.

Aceleași considerații de tact politic au îndemnat pe legiuitor să renunțe pentru moment la introducerea reprezentării proporționale și a scrutinului de listă.

Acete două reforme, — recunoscute de altminteri ca foarte democratice, au fost scootite ca premature pentru situația politică de azi a Italiei. Mai întâi ar fi fost nevoie să se schimbe complet circumscripțiile electorale iar sistemul de alegere ar fi fost foarte îngreunat, — ceea ce ar fi însemnat o mare greșală atunci când se crează 5 milioane de noi alegători, fără nici o experiență politică. În al doilea rând, reprezentarea proporțională — pentru a putea da o iconă fidelă a ideilor politice dintr-o țară — presupune partide bine organizate și o conștiință politică luminată la corpul electoral, — ceea ce încă nu e cazul în Italia, unde partidele toate (afară de cel clerical) sunt fărămișite și în consecință alegătorii, cei vechi și cei noi, nu pot avea doctrine politice bine lămurite.

Vor rămâne deci actualele circumscripții electorale în care vor fi intercalate cele 5 milioane de noi alegători. Reforma a fost admisă cu 282 voturi contra 64. Actuala cameră va fi dizolvată la toamnă, iar noile alegeri se crede că vor avea loc la începutul anului viitor.

Partidele politice au și început să se organizeze de pe acum în vederea luptei electorale al cărei rezultat nimeni nu-l poate prevedea, căci corpul alegătorilor va fi întreit cât cel actual. Se fac tot soiul de pronosticuri, dar toate sunt fantaziste.

Primul-ministru Giolitti a declarat, — și poate cu drept cuvânt — că are încredere în bunul simț al poporului italian, care va reuși să îndrumaze noile mase de alegători spre binele întregii națiuni.

Tiberinus.

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public, că începând cu ziua de azi am deschis în ARAD Bulevardul Andrassy nr. 22

Cu litere cât pumnul vestesc ziarele din capitală marelui public doritor de senzații scenele tragice petrecute în prima ședință de eri a camerei ungare, scene ai căror eroi, Tisza și Kovács, sunt încunju-rați azi de admirația miilor de gură-cască din această țară. Seta de senzații a publicului maghiar, adăpat decenii de-arândul de cele mai stupide secrețiuni ale creerului semit, a fost de astădată, trebuie să recunoaștem, deplin mulțumită. Dar atât, și nimic mai mult. Inzadar se încearcă presa opoziției să atragă admirația și simpatiile poporului asupra luptei eroice (?) ce o poartă reprezentanții „democrației” în cameră împotriva oligarhiei. Zădarnic își creiază martiri ai ideilor pe cari nu le represintă, lumea rămâne la toate rece. De soarta lui Kovács doar rudenile, prietini mai buni și — creditorii de se înterează sincer, încolo lumea își vede înainte de propriile năcazuri, cu cari acest martiraj nimic nu are de-a face.

Tisza merge mereu înainte pe calea apucată. Scăpat de/opoziție votează într-o suflare legi peste legi, trecând cu zămbetul pe buze peste scenele de teatru ce zi de zi, ședință de ședință, îi aranjează părinții patriei din partidele contrare. Nu-i pasă că în jurul său au început să se producă goluri simțitoare, aderenți valoroși încep să-l părăsească, alții se țin departe de acțiunile sale din urmă. E mulțumit că poate vota fără întârziere reformele ce i-le cere monarhul, nădăduind la rândul său concesii însemnate dela domnitor, drept recompensă, pe seama „națiunii.”

Azi a primit o telegramă de felicitare dela Majestatea Sa, pentru scăparea norocoasă de gloanțele lui Kovács. Și mulțumit Tisza merge înainte.

Opoziția către națiune.

Ziarele de azi publică un manifest, iscălit de toți deputații din opoziție, în care se apelează la sentimentele patriotice ale „națiunii”, ca aceasta să pornească o acțiune generală în țară, prin conferințe și adunări populare, în presă și cu grai viu, în contra regimului absolutist inaugurat de Tisza în parlamentul ungar. Iată ce se spune în manifest:

Președinte ilegal. Tisza a ajuns în scaunul prezidențial în mod ilegal, călcând în mod brutal legile țării. Astfel el numai de fapt ocupă oficiul de președinte al camerei, dar nu și de drept. În locul regulamentului camerei a introdus forța brută, a adus poliția în cameră și cu ajutorul acesteia își face mendrele nebune. Regulamentul camerei trebuie să fie un bun comun al majorității ca și al opoziției. Tisza a confiscat acest drept.

Majoritatea imorală. Nici într-o țară nu s'a falsificat într'un chip atât de sălbatec voința poporului ca la noi. S'a creiat o majoritate cu cele mai murdare mijloace, de corupție, de terorism. Chiar și cea mai perfidă călcare de lege se razimă pe această majoritate slugarnică, greșoasă, care aplaudă umilirea constituției și îngroparea

parlamentarismului ungar. O astfel de majoritate nu poate avea nici o îndreptățire morală, să accentueze mereu principiul majorității.

Pentru ce se calcă legile? Singura justificare a faptelor lui Tisza și a majorității guvernamentale e, că opoziția a încercat să împiedece prin obstrucție votarea reformelor militare. Nu-i adevărat! Opoziția a cerut numai, ca atunci când poporului i-se cer noui și grele jertfe, să fie împărțită și cu drepturi politice. Am cerut, ca condițiune a votării reformelor militare, introducerea sufragiului universal egal (!) și înlăturarea din proiectele militare a pasagiilor cari ating dreptul nostru public. Guvernul a răspuns cu un ultimat provocător, după care imediat a urmat cea mai revoltătoare teroare parlamentară.

Legile lui Tisza nu sunt legi. Nu pot fi valabile aceste legi cât timp ele au fost votate pe cale ilegală. Prin călcarea în picioare a legilor existente nu se pot crea noi legi. Desbaterile ce urmează în cameră nu le putem pr vi ca legale și ori ce hotărâre ce s'ar aduce acolo o considerăm ca ilegală și declarăm că nu ne vom supune ei. Guvernul actual e mai rău decât cel de odinioară al lui Fejérváry. Apelăm la conștiința națiunii care suntem s guri nu va suferi mai departe încălcările de lege ce ea un om va sări și va zdrobi cu puterea-i morală pe satrapii cecoțați la putere.

Isclăți deputații din opoziție.

Ședința de eri după amiazi.

La orele 3 după amiazi s'au întrunit deputații din opoziție în cafeneaua din fața parlamentului. Vorbesc de tragedia lui Kovács, căutând cu toții o justificare psihologică pentru fapta lui ne bună. La orele 3 și jumătate pornesc în corpore spre parlament. Pe culoare Apponyi își exprimă părerea că în urma evenimentului tragic de dimineață, lucrul cel mai potrivit ar fi ca opoziția să păstreze în cursul ședinței o liniște mormântală dând și prin asta expresie durerii ce simțese pentru suferințele lui Kovács.

Deputatul kossuthist A. Jakab povestește că l'a vizitat pe Kovács și acesta l'a rugat să le spună șefilor opoziției că simte regrete pentru ceea ce a făcut și se teme ca nu cumva prin fapta nenorocită să fi stricat cauzei opoziției.

La orele 4 apare poliția sub conducerea lui Pavlik și provoacă pe deputații din opoziție să părăsească încănta. Nimeni nu-i răspunde. Se adresează atunci lui Justh: „Domnii mei, am ordin să uzez de forță, dacă de bună voie nu urmați provocării.”

Justh îi răspunde: „Ordinul dat dtale e ilegal și nu mă voi supune, decât forței brute.”

Pavlik îi atinge umărul la ce Justh se scoală și pornește urmat de întreaga opoziție spre ieșire.

Kun Béla strigă: — Lukács e un mizerabil de cea mai ordinară specie!

A. Förster tremurând de mânie, arată spre galerii, unde se afla și soția lui Tisza în societatea mai multor dame din elită:

— Priviți-le! zice — cum rinjesc când aici se săvârșesc cele mai mizerabile încălcări de lege! Parcă ar fi niște servitoare de rind! Rușine, de mii de ori rușine, când o națiune are asemenea dame de elită!!

La orele 4 și jum. Tisza deschide ședința. La ordinea zilei sunt o mulțime de chestiuni de ordin secundar. S'a primit unanim noua procedură civilă prezentată de ministrul Székely.

Ședința de astăzi.

Scenele cunoscute, devenite acum șablonice, se repetă. Opoziția își ocupă locul, apare Pavlik cu 120 de polițiști, rugări, provocări, protestări, sunet de trâmbițe și sirene, urlete sălbatic, scoaterea cu forța a opoziției și în urmă se instăpânește o liniște perfectă, iar „munca” grea și o-bositoare, a partidului muncii urmează înainte neconturbată.

atelier de fotografat

pe care-l pun la dispoziția on. public. Rugând binevointorul sprijin, sunt cu toată stima:

NAGY GÉZA, FOTOGRAF.

Astăzi s'a constatat că una dintre împuşcături-rile de ieri a fost dată de deputatul guvernamental Em. Kiss. In acest sens au fasonat publicistul A. Persian și profesorul dr. I. Kiss.

Se svonește că în curind camera va fi ajurnată.

Încă unul dintre deputații guvernamentali, Anton Bauer, și-a anunțat azi ieșirea din partidul muncii.

Starea lui Kovács e satisfăcătoare. Medicii speră că în curind va putea părăsi sanatorul, deplin restabilit. Va avea însă să răspundă autorităților judecătorești pentru atentatul ce a încercat în contra lui Tisza. Încă acum el e privit ca deținut preventiv și e strict păzit.

O voce streină.

Problema naționalităților și cartea d-lui Jászai.

„L'Indépendance Belge”, un ziar de cea mai bună reputație europeană, publică în numărul său dela 5 iunie n. despre cartea recentă a dlui O. Jászai — comentată la acest loc de dl dr. Cassiu Maniu — și despre chestia naționalităților în Ungaria următoarele aprecieri din partea corespondentului său la Budapesta:

„Chestiunea naționalităților, de care se vorbește atât de mult și care în general este atât de puțin cunoscută e tractată în cartea dlui O. Jászai cu teame și în spirit liber de orice prejudețiu național. Cu istoria în mână, autorul arată că înainte de 1848 problema naționalităților n'a existat în Ungaria; constată că dinastia arpadiană a chemat, odinioară, străini în țară pentru a se apăra contra oligarhiei feudale ajunse la prea mare putere, și afirmă că ura împotriva naționalităților a fost atârșată, poate chiar creată, de stăpânii feudali de astăzi pentru a deturna atențiunea poporului maghiar dela relele veritabile sub care geme țara și pentru care naționalitățile sunt cu totul nevinovate.

In această scriere a unui maghiar de rassă pură toate greșelile și păcatele oligarhiei și ale tămăietorilor ei sunt demarcate, desvălite, fără nici un fel de considerație pentru casta aceasta, puternică dacă nu interesantă.

Aducând sub ochi exemplele, atât de diferite, ale Rusiei și ale Statelor-Unite din America-de-Nord, dl Jászai stabilește că naționalitățile nu pot fi asimilate prin violență. Și, într'adevăr, în America nu există luptă între neamuri; elementele etnice atât de numeroase și de diferite se asimilază s'ar putea zice în mod automat în pacea cea mai profundă.

Trecând apoi la particularități, autorul rezumă problema astfel:

1. Politica asimilațiunii forțate produce o potențare a ideii și sentimentelor naționale.
2. Asimilația forțată demoralizează straturile sociale ale poporului dominant care practică această politică, și, din contra, întărește poporul oprimat și accelerează progresul dezvoltării sale morale și intelectuale.
3. Asimilația forțată are ca urmare faptul că solidaritatea celor oprimați șterge toate diferențele de clasă între ei.
4. Rezultatele de limbă ale asimilațiunii forțate sunt minimale acolo unde nici o bază economică și comercială nu secondează opera școlară, și duce la căderea nivelului intelectual genral.
5. Asimilația forțată distruge rezultatul culturii intelectuale, pentrucă ea consideră școala ca mijloc de a disciplina sentimentul în profitul patriotismului.
6. Asimilația forțată nu numai îngreunează economia și acțiunea de civilizare la poporul asuprit, ci oprește în loc avântul țării întregi.
7. Din toate acestea rezultă că asimilația forțată nu e capabilă de a contopi în limbă și mai ales în sentimente, neamurile

Din partea sa, dl Jászai judecă, că deslegarea

chestiunii naționalităților are două condiții indispensabile:

1. Școli bune, administrație bună, justiție bună, în limba poporului.

2. Recunoașterea formală că fiecare naționalitate are dreptul de a-și vorbi limba sa maternă și a-și desvolta liber cultura sa proprie.

Corespondentul aprobă apoi părerea dlui Jászai că pentru asimilarea mentală a naționalităților e suficientă cultura superioară (!!) a poporului maghiar, după cum „Ungaria a absorbit, în cei 120 de ani din urmă, două milioane de străini, fără violență, numai prin forța sa morală (!) și continuă: „Este evident că dacă Ungaria dorește să poată conta sigur la concursul popoarelor nemaghiare (români, sârbi, slovaci, ruteni, germani etc.) va trebui să respecte înainte de toate limba și cultura lor națională”, și pentru a dovedi că aceasta e politica viitorului, citează, de bună credință, pasajul cunoscut, din discursul-program al premierului Lukács, exprimându-și încrederea că guvernele ce vor urma, vor tracta cu mai multă pricepere problema extraordinară de însemnată a naționalităților în Ungaria.

„Între guvernele care n'au făcut ce au avut datorita a face pentru a realiza, ori a pregăti măcar, soluția acestei probleme, a bătut recordul guvernul faimos al coaliției. Nu s'ar fi putut proceda mai dinadins și cu mai multă nedreptate contra popoarelor nemaghiare decât în timpul acelu sistem inaugurat de coaliție. Cei patru ani au fost o luptă continuă împotriva acestor cetățeni.” Firește, trăind la Budapesta, corespondentul se crede obligat a admite că între aceștia „vor fi fost și agitatori profesionali”; totuși, dânsul condamnă acel sistem de terorism și persecuții, convins că „nu pot fi combătute prin asemenea măsuri de șicană tepdențele centrifugale, presupunând că ar exista la naționalități asemenea tendențe, ceea ce e neg categoric.”

Contrazicerile belgianului au rădăcina lor în acel „proton pseudos”, de care nu e liber nici dl O. Jászai, anume: furișarea între principiile umane ce exprimă, a doctrinei de nivel secund despre contopirea naționalităților cu maghiarii, ceea ce va rămâne utopie.

Cronica externă.

Reforma electorală în Franța. Prim-ministrul Poincaré a declarat în camera franceză în numele guvernului francez, că aderează la suspendarea urgenței în chestiile reformei electorale și la rânduirea cetirei a doua a proiectului electoral; totodată a făcut cunoscut principiile propunerii înaintate de guvern. Aceste sunt în aceeași direcție cu principiile publicate de ziarele oficiale și stau pe punctul de vedere al unei alegeri curat proporționale și resping compromisele pricinuite pentru câștigarea dușmanilor proiectului pe baza cărora comisia a voit să mențină proiectul. Guvernul susține dispozițiile fundamentale ale proiectului: votarea prin liste și cotașentul electoral; și acest din urmă e esența alegerii proporționale. Guvernul mai dorește să se arondeze cercuri electorale cât mai mari. Anume cu cât sunt mai mari cercurile electorale cu atât mai curat va fi exprimată esența alegerii proporționale și cu atât mai mic va fi restul de mandate, a căror distribuire ar da ocazie la neînțelgeri. Proiectul de hână acum dispune că comitatele cari posed mai mult de 7 mandate, să fie împărțite în 7 sau mai multe cercuri electorale. S'a calculat însă că pe baza acestei dispozițiuni în mai mult de 200 de cercuri electorale ar trebui distribuite mandate restante și din cauza aceasta s'a fost născut în cameră o luptă mare, dar care n'a dus la soluția dorită.

Situația guvernului sârbesc. Anunțasem într'un număr trecut, că ministrul de război sâr-

besc, Stepanovici în urma conflictului ce s'a ivit între el și moștenitorul de tron și-a dat abdicarea. In consiliul deministrii ținut vineri sub preșidenția regelui s'a primit abdicarea aceasta și în locul lui Stepanovici a fost numit ministrul de război Putnic Radomir, șeful statului major.

Prim ministrul Milovanovici cu considerarea la ameliorarea situației parlamentare va lungi cu două luni sesiunea parlamentară, în scopul votării de 2 milioane dinari pe seama ministeriului de externe. In scopul acesta s'a convocat o conferință a fruntașilor, în care prim-ministrul a motivat necesitatea împrumutului, provocându-se la situația politică externă.

Războiul italo-turc. In fața comunicatului consiliului de miniștri al Turciei, că Turcia nu poate accepta pacea oferită în condițiunile stipulate de guvernul italian, Italia se pregătește la o nouă acțiune în contra imperiului otoman. „Monitorul Oriental” primește o depeșă din Athena despre sosirea unui grup de ziarști italieni în Grecia, cu seopul, de a urmări din nemijlocită apropiere plănuita acțiune în contra Smirnei.

In urma svonurilor alarmate răspândite la Smirna, valiul din acest ținut a publicat o proclamație în care dezmințe categoric că guvernul ar fi distribuit arme la populație, declarând că acest procedeu e absolut deprisos, deoarece guvernul e în stare să apere Smirna în contra oricărei eventualități. Cei cari răspândesc aceste zvonuri alarmante vor fi urmăriți. Divizia de rezervești din Amasia a primit ordin de mobilizare. Aceasta divizie e menită să întărească garnizoana locală din Smirna.

Consiliul de miniștri a mai publicat și o iradea prin care insula Chios e pusă în stare de asediu din cauza locuitorilor greci de pe această insulă. Locuitorii mohamedani de pe insulele ocupate au trimis o deputație la amiralul Viale cu întrebarea că, ce soartă va avea insulele ocupate. Amiralul le-a răspuns că despre soarta insulelor încă nu s'a decis nimic, însă îndată ce se va hotări ceva referitor la insulele ocupate, locuitorii acestor insule vor fi avizați prin manifest despre aceasta.

Regia monopolului de tutun a oferit guvernului otoman 200,000 de fonți avans pentru întărirea punctelor periclitat. Îndată ce cu această sumă nu se vor acoperi toate speșele pentru înzestrările trebuincioase Regia monopolului va mai da un avans de 300,000 fonți.

Pentru frații rămași pe drumuri pradă peirei

Glasul de durere al fraților noștri rămași pe drumuri, al cărui echou ne-am făcut alături cu onorata societate „Concordia” începe să fie auzit de publicul român.

Subscripțiile, pe care le publicăm constituie o dovadă că publicul român acest admirabil public, a cărui putere de jertfă nu are de egal decât nesfârșitele nevoi ale năcăjitului nostru neam tratat ca dușman în propria sa țară, își dă seamă de datorita de solidaritate ce i-se impune în fața unei împrejurări atât de supreme, cum este, pentru inundații români, clipa de astăzi, când spectrul morții, prin foame, se ridică în fața fiecăruia dintre dânșii.

Mulțumind generoșilor donatori, care au răspuns până acum în chip atât de frumos chemării deznădăjduite a inundațiilor, rugăm publicul român de pretutindeni să continue și să accelereze mișcarea începută.

Să nu uite că cei loviți de catastrofă se nu-

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curățesc pe cale chimică, ori se vâpsesc. Albiturile devin albe ca zăpada. — Se primesc albituri pentru călcat.

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, vâpsitor de pânuri, curățător chimic și spălatorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

mără cu ze
ta, nu au

Să nu
vărata acc
tuirea ace
cel mai bo
tribui jert

Să ne
toare, să n
un momen
aceasta se
poată aduc

Altfel,
de elită, o
vor impun
intr'un pus
Pentru
ca mișcare
să se organ
instituțiile
presa pe c

Orice s
poate trimi

Am ma

Suma

Dela Iustin

pt. fraț

Alexandru

(Român

Ioan Pascu

Ardeal

Andrei Po

din cor

T. Bogdan,

Lugoș

Brad, Iliz

Parohienii

Agnita,

George Șu

rociții

Dr. Nicolae

dații d

nord)

Colecta dnu

pt. inur

Dr. Victor

Dr. Nerva

Dr. Robu

Colecta dlu

dola del

pe drum

Colecta dlu

in Chir

păgubiț

inundaț

Colecta do

Moldova

Banat

Colecta dlu

pt. inun

Alexandru

Iuliu Coda

Teodor Ag

Dimitrie A

Colecta dlu

pt. frați

Ilie Beu p

Maria Beu

Elisaveta O

văd. Elisav

Ioan Fărca

Nicolae Făr

Moise Popa

Dela Floria

dații din

mără cu zecile de mii și că pentru a-și mântui viața, nu au altă nădejde decât în obolul său.

Să nu uite că este în joc existența lor, în adevărata accepțiune a cuvântului, și că pentru mântuirea acestei existențe fiecare dintre noi, dela cel mai bogat până la cel mai sărac, poate contribui jertfind o cât de neînsemnată sumă.

Să ne lipsim fiecare de câte o plăcere trecătoare, să ne impunem fiecare câte o privațiune de un moment, dacă fiecare dintre noi vom înțelege aceasta se va putea constitui o sumă care să le poată aduce o mică alinare.

Altfel, numai cu jertfa celor câteva suflete de elită, ori cât de mare ar fi contribuția ce și-o vor impune, ne vom alege cu o picătură de apă într'un pustiu.

Pentru aceasta este necesar, precum am spus, ca mișcarea de ajutor și de solidaritate frățească, să se organizeze punându-se în sprijinul ei toate instituțiile române de pretutindeni, în frunte cu presa pe care o rugăm să dea tot sprijinul.

Orice sumă cât de mică e bine venită și se poate trimite la:

„Românul”
Arad (Ungaria).
Zrinyi utca Nr. 1.

Am mai primit următoarele contribuiri:

Sumele subscripțiilor de până acum	852.62
Dela Iustin Ardelean, legător de cărți Arad, pt. frații rămași pe drumuri	3.—
Alexandru Vuia, inginer, Roșiori de Vede (România) pt. inundații din Banat	8.—
Ioan Pascallău, Săcuieu, pt. nefericiții din Ardeal	2.—
Andrei Popovici ec., Bulza, pt. nenorociții din com. Clujului	1.—
T. Bogdan, Perchtoldsdorf, pt. nefericiții din Lugoj și jur	10.—
Brad, Ilizda, pt. nenorociții din Banat	10.—
Parohieni com. bisericesti rom., Vêrd tract. Agnita, pt. nenorociții din Banat	7.40
George Șuta, protopop, Borlești, pt. nenorociții din Banat	20.—
Dr. Nicolae Ciacan, medic, Pecica, pt. inundații din Ardeal (dela Murăș spre nord)	100.—
Colecta dnei Aurelia Dr. Robu, Baia de Cris pt. inundații din Banat:	
Dr. Victor Nemeș	20.—
Dr. Nerva Oneu	10.—
Dr. Robu	10.—
Colecta dlui Iordan Cureubetă, paroh, Boda delă parohienii săi, pt. frații rămași pe drumuri	22.38
Colecta dlui Teodor Harșian, preot gr. cat. în Chimentnic delă parohieni, pt. frații păgubiți de uraganul din 13 mai și de inundații	21.20
Colecta doamnelor Maria Ticaciu și Nelly Moldovan din Bazna, pt. inundații din Banat	17.—
Colecta dlui Iuliu Magdu, inv. Ecica-veche pt. inundații din Banat:	
Alexandru Ursulescu, corist-măsar	4.40
Iuliu Codarcea, corist-farmaciat	2.—
Teodor Agotescu, agricult. corist	2.—
Dimitrie Agotescu, agricultor-corist	2.—
Colecta dlui Ilie Beu, paroh, Apoldul-mic pt. frații nenorociți din Ardeal și Banat:	
Ilie Beu preot și soția	5.—
Ioan Beu, econom	2.—
Maria Beu văd.	2.—
Elisaveta Orestean văd.	1.—
văd. Elisaveta Beju	5.—
Ioan Fărcașiu	2.—
Nicolae Fărcașiu, inv.	1.—
Moise Popa, comerciant	2.—
Moise Popa 196	2.—
Dela Florian Roxin preot, Lipova pt. inundații din Banat	10.—
Total	1157.64

CRONICA ȘCOLARĂ

Revizorul școlar.

(Sfârșit)

Ar fi să zicem ceva și despre revizorul general metropolitan, care ar trebui să suprarevizuie munca institutelor pedagogice din întreaga metropolie, evalueze profesorii și a învățătorilor din întreaga metropolie, și dacă munca tuturor este în consonanță cu planurile de învățământ, dacă cel de lecții este potrivit cerințelor locale, pentru fieștecare regiune.

Tot așa va ținea seamă, ca învățământul nostru să țină pași cu cel al popoarelor înaintate în cultură și bunăstare, conducând congresul metropolitan al învățătorilor din 3 în 3 ani și pe baza rapoartelor revizorilor diecezani dând explicații și îndigări la desbaterile generale și speciale ale referenților fiecărei secții de știință a învățământului școlar.

O grijă deosebită ar trebui să pornească dela acest loc central pentru cultura morală, creștină mai cu seamă la viața familială, națională și economică socială, cultivându-se legăturile intime pe baza de principii echitabile, tot așa și între factorii noștri organici din biserică prin școale după gradurile lor.

Revizorul metropolitan raportează prin conzistorul metropolitan la congresul național bisericesc rezultatele revizurii nimirii tuturor institutelor de cultură din metropolie, și nuziește în sfera ecumenică a bisericii spre progresul unității culturale române.

Este fără îndoială, că evaluează revizorul metropolitan trebuie să fie asemenea cu a celor diecezani însă mai bogat în geniu personal și în virtuțile morale, precum și în merite pe terenul cultural, cu practică și orientare desăvârșită în lumea is pe terenul școlar.

Magna petis Faeton! — vor zice unii.

Ei bine, dar de unde oameni și bani, — vor reflecta alții.

Răspunsul l'a dat d. Moldovan în cetirea celor două nume de autori a scoțianului Adam Smith, născut la 5/6 1723, mort la 27/7 1790, și a lui Pestalozzi, născut la 12/1 1746, mort la 17/2 1827.

Ingeniul celui dântăi a fixat legile economiei naționale arătându-ne munca națională ca izvor al bogăției; iar celalalt ni-a învățat intuițiunea. Dacă vom căuta, deci vom afla, cum învață de 2000 de ani și evanghelia.

Tot evanghelia, la Matei XXV 1—27 ne spune foarte intuitiv, că dacă nu vom să pățim ca fetele, ce s'au dus fără oleiu în candelă spre întâmpinarea mirelui, averile bisericii delă parohie, nu trebuie să le chivernisim cu servul ce primise numai un talent și și pe acela la îngropat în pământ; dar nici după sfatul, ce l'au dat Domnul în ultima rație celui nebul, ca să pună banii la schimbători spre a aduce măcar cât de puțină dobândă, cum îi depunem noi la bănci cu 4—5%; ei să-i chivernisim înși-ne sistematic, după cum a făcut servul, care primise 170 talanți, și celee primise 5, pe cari i-a urmat întru câteva biserica sub arhiepiscopul și metropolitul Vičențe Ioanovici Vidak la 1778, precum arată plânsocrea clerului și a poporului iliric din 27. I. acestui an (Vezi pag. 100 din cartea I. de aur alui Păcățan) p. 9 al 2: „banii să-i clocheze la credincioșii noștri de ritul gr. n. u. la naționalității noștri etc.” ziceau în rugare către guvern, deși era vorba numai despre 8000 fl. depuse cu 4% la oficiul statului, argumentând, că la credincioși se capătă 6% etc. — Firește, că dacă am voi o economie rațională în biserică, episcopii parohiali ar trebui să știe ceva mai mult, decât stereotipul „Dzeu să primească”, ce se aude din gura lor, de câteori cade filerul în tasul portativ al lor, iar ziarul din casă și școțile le fac alții tot așa de pricepuți ca și dâșii la această treabă, deosebindu-se numai prin aceea, că știu serie și chibzui, ce se înducă și ce să lase din școții. Ar fi timpul, ca acest important factor din viața bisericii noastre, economia să se scoată la suprafață în desbaterile sindcale și congresuale, și să se dea bisericii epitropi evalueați, din tinerețea absolventă a școalelor comerciale, cari și așa trebuie să ia lumea în cap spre Germania, spre America și România, neputându-i plașa pe toți băncile noastre; iar averea bisericii să circule între

credincioșii ei, din a cărui spor apoi vor răsări și bărbați evalueați pentru toate terenurile vieții noastre culturale și bani vom avea de ajuns pentru toate trebuințele. A. Linea.

Declarație.

Prin mandatari autorizați mi-s'a adus la cunoștință, că doamna dr. Gheorghe Adam din Timișoara se simte insultată prin articolul „Dane inconștiente — Bărbați minori” apărut în nr. 111 al ziarului „Românul”. Cu toate că în acest articol nimeni nu este numit și autorul articolului n'a putut avea și nici n'a avut intenția să insulte ori să atingă onorabilitatea personală a cuiva, fie damă, fie bărbat, totuși pentru încunjurarea oricărei neînțelegeri și spre liniștirea acelora, cari prin articolul de sub întrebare s'ar simți atinși în onorabilitatea lor personală, declar, că regret expresiile vătămătoare din articolul „Dane inconștiente — Bărbați minori” și îi cer scuze doamnei dr. Gheorghe Adam, precum și tuturor acelora, cari s'ar simți atinși în onorabilitatea lor personală prin articolul de sub întrebare.

Această declarație însă întru nimic nu alterează și nu invalidează desaprobaria energetică a participării la colecta societății „Crucea Albă”.

Arad, 8 Iunie n. 1912.

Constantin Savu,
redactor responsabil al ziarului
„Românul.”

INFORMAȚIUNI

Arad, 8 Iunie n. 1912

Redacțional.

D. Romulus Cioflec, prim redactorul nostru, cu ziua de azi a părăsit redacția „Românului”, întorcându-se la București spre a-și continua și termina studiile sale la facultatea de litere. Cu acest prilej d. Vasilie Goldiș, directorul nostru i-a adresat dlui R. Cioflec următoarea scrisoare:

Iubite domnule Cioflec!

Cu regret am luat la cunoștință hotărîrea nestrămutată a Dtale de a Te reîntoarce la București pentru întemeierea carierei pentru care Te-ai pregătit. Simțesc datoria a constata cu acest prilej, că Dta în timpul cel mai greu pentru „Românul” ai primit sarcina de a conduce redactarea lui și în această chemare ai desvôltat acel zel, care nu-și poate avea alt izvor, decât însuflețirea curată pentru cauza cea bună. În lupta ce a trebuit să port, Dta mi-ai fost credincios și bun tovarăș. Primește mulțumita și asigurarea celor mai osebite considerațiuni dela

iubitorul Dtale amic

Vasilie Goldiș,
directorul ziarului „Românul”.

O conferință în Blaj — pentru frații cari pier. Din incredințarea despărțământului Blaj al Asociațiunii, miercuri în 5 l. c. la orele 8 dl Horia Petra Petrescu a ținut o admirabilă conferință „despre Germania” — în sala de gimnastică a gimnazului. Conferința a fost împreună cu proiecțiuni de schiopicton, pe lângă interesante explicații și impresii cari au însoțit numeroasele vederi din câteva orașe mai însemnate ale Germaniei: Berlin, Lipsa etc.

Admirabila conferință a dlui Horia Petra Petrescu a fost furtunos aplaudată.

În numele despărțământului îi mulțumește Reverendissimul canonic dr. Vasile Suciu pentru

entuziasmul și dragostea de neam, care l'a făcut pe dl. H. P. Petrescu să cutrieze Ardealul în centrele mai însemnate — în nobilul scop de a ajuta cât de puțin pe „frații” care pier, căci întreg venitul este destinat lor.

Păcat numai, că o însemnată parte a publicului românesc din Blaj — onoare excepțională, cari totdeauna au dovedit, că sunt la locul lor — nu a asistat la conferență, dovedind un absolut indiferentism față de frații noștri rămași pe drumuri peritori de... foame.

Pentru fondul ziaristilor. D. Dr. Valer Vicaș avocat, Szilágyosmlyó (Șimleu) a dăruit pentru fondul ziaristilor — ca răscumpărare a anunțurilor de cununie — suma de 20 coroane.

Cununie. Dr. Valer Vicaș avocat și Aurora dr. Vicaș nasc. David cununați.

Veste îmbucurătoare. Cetim în „Libertatea”: În Vălișoara, comună pe Valea Căianului ce duce la Brad, administrația voiește cu orice preț să facă școală comunală deși vălișorenii au școală frumoasă, corespunzătoare și voiesc să o susțină! Au puses ca și în alte comune, dar oamenii aceștia, cari s'au știut purta brav totdeauna, nu se dau așa ușor.

Pretorele a chemat pe primar să subscrie protocolul pentru facerea școlii comunale, dar acesta — nu a venit! L-a amenințat cu lăpădare de slujbă. Dar le-a spus, că el nu de aceia a fost pus primar că nu ar fi avut cu ce trăi! Și l-au dat afară din slujbă. Protocolul însă nu l-au scris. Mai bine vrea să trăiască lăpădat din slujba de primar, dar iubit de frații și consătenii săi, cu cari se întâlnește zi de zi, decât să fie prieten cu „domnii” dela oraș și hulit în sat.

Primarul acesta e Indrieș Alexandru, pe care Dumnezeu să-l trăiască și să ne dea mulți ca el. Deregătorii umblă acuma, să afle vre-o „coadă de topor” cu care să se ajute să ne dărime școala românească, dar, se zice că până astăzi nu au aflat! Toți oamenii cer de primar tot pe oel înălțurat!

— Dacă oamenii aceștia ne voiesc „binele”, voiesc cu gând bun, să ne deie „învățătură”, atunci pentru ce nu ne ajută să facem un pas înainte spre lumină, iar nu să ne arunce îndărăt, în întunecare, cu zeci de ani, prin nimicirea așezămintelor noastre culturale?

Din Toracul-mare primim următoarea corespondență: În ziua Înălțării Domnului la sf. liturgie iubitul nostru fost paroh Ioan Popescu și-a luat rămas burzula noi, împărțându-ne ultimele povești și sfaturi părintești, înainte de a pleca în noua sa parohie din frunțașă comună Pecica-Română. Despărțirea de poporeni săi a fost foarte cordială. Pot afirma că aproape nu a fost un ori femeie în sf. biserică, căruia să nu i se umezească ochii, luând știri despre plecarea preotului, care între toate împrejurările și-a făcut datorința. Sub durata scurte sale păstoriri de 5—6 ani, s'au făcut lucruri de o valoare netăgănită, cum sunt: zidirea școlii confesionale române, câștigarea prin proces a unei case parohiale în valoare de 20.000 cor. etc., cari singure dovedesc o activitate rodnică în așa timp scurt. Dar adevărata dragoste și-a câștigat-o dela poporeni săi prin ținuta sa neșovălnică și românească pe terenul politic național, fiind în frunte în tot locul, unde l-a chemat vre-un interes național românesc. Iți era mai mare dragul văzându-l apărând vre-o cauză de interes general în reprezentanța comunală, cum a fost hotărârea unanimă de-a se purta protocolul ședințelor în limba română. Întâmplându-se și o alegere de deputat distal în cercul nostru, cu mândrie priveam cu toți la el, văzându-l în fruntea alegătorilor, conducându-i la urnă pentru candidatul agrărit al partidului național român. — **Parohianul.**

† **Andrei Todoran.** Vechiul nostru librar din Gherla Andrei Todoran s'a mutat la cele eterne. Viața întreagă și-a dedicat-o pentru un scop nobil, tipărirea cărților, prin care muncă a răspândit gustul de cețit în oropsitul nostru popor. Acum când tot mai mult se desvoaltă acest gust de cețit, soarta vitregă spre marea noastră durere, ne răpește făclia vieții sale. Nu sunt eu chemat să apreciez trecutul acestui bărbat, servească de dovadă sutele de cărți ce s'au tipărit în tipografia sa, care a fost o adevărată citadelă, ce mult timp

a revărsat lumină în porțile noastre. Iar acum când vechiul nostru librar părăsește această vale a plângerilor, datori suntem și noi, cari l'am cunoscut să-i aducem tributul nostru, rugând pe bunul Dumnezeu să așeze sufletul lui acolo unde nu este durere nici întristare ci viață de veci. Dormi în pace pomenirea ta va fi veșnică în jurul nostru. Gherla în luna lui Iunie. **Ignatus.**

Incendiul din Constantinopol. Am amintit în numărul nostru de ieri despre groaznicul incendiu din Constantinopol. Referitor la acest incendiu mai aflăm următoarele:

Focul a început în cartierul Ishak-pașa, situat pe povârnișul primei coline a Stambulului, care descinde spre marea de Marmara și al cărei vârf este ocupat de piața hipodromului, moscheea Ahmed și S-ta Sofia, ministerul de justiție sau vechia Cameră. Flăcările au cuprins repede mai multe cartiere urcându-se până la ministerul de justiție, care a fost salvat. Școala veterinară, gimnaziul fetelor musulmane și alte școli musulmane au ars. Acoperișul conic al unui minaret al moscheii Ahmed, format din table de plumb, s'a topit de căldură. Ministerul de agricultură, a fost salvat. Numărul caselor arse, cari erau ocupate numai de musulmani, este încă necunoscut. Se socotește a fi de 800. O mare disordine domnește în Stambul. Stradele sunt aproape impracticabile. Puternice detașamente de trupe formează cordoane cari păzește ordinea. Se obsearvă mai ales cavaleria care stă în rezervă mai departe de cartierele incendiate. Piața hipodromului este plină de mobile salvate. Hamali și căruțe traversează stradele repede transportând obiecte salvate. Incendiul este deplâns în genere ca o mare calamitate. Focul a durat 12 ore. Numărul exact al caselor arse este încă necunoscut. Evaluările ziarelor variază între 1000 și 2300. Șase moschee, 5 școli musulmane, 3 stabilimente de băi au fost cu totul distruse. Școala teologă, moscheea sultanului Ahmed au ars de-asemena. Au ars numai câteva atenante dela laboratorul de chimie și de bacteriologie. Mobilele salvate au fost transportate în alte cartiere. Calea ferată Constantinopol-Europa fiind acoperită de dărâmturi până lângă stația Kumpapu, circulația trenurilor a fost întreruptă pentru o jumătate de oră. Numeroase fire telegrafice și telefonice au fost distruse.

Rectificare. Institutul „Ardeleana” din Orăștie publică concurs pt. postul de director și secretar cu termen până la 30 Iunie a. e. și nu până la 20 Iunie cum a fost publicat în numerii anteriori ai ziarului nostru cecece rectificăm prin aceasta.

Necrolog. Emil Doge în ziua de 28 Maiu 1912 în etate de 37 ani și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Osemintele defunctului s'au așezat spre veșnică odihnă în 30 Maiu 1912 d. a. la 4 ore în cripta familiară din Lipova. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Comori în adâncimea mării. Se anunță din Londra, că au izbutit să scoată la lumină comorile vaporului eufundat „Oceana”. Este cea mai mare muncă, săvârșită până astăzi de eufundatori. Vaporul se găsea la o adâncime de 90 urme, și purta o avere în aur de peste douăzeci milioane de mărci. Societatea de asigurare a plătit, după catastrofă, 18 milioane de mărci ca despăgubire pentru societatea de navigațiune; și-a asigurat însă dreptul, ca dacă comorile se vor putea scoate la lumină, averea găsită să treacă în proprietatea sa. Munca eufundatorilor, în considerare că marea era de multeori furtunoasă, a ținut nouă săptămâni. Aproape comoara întregă a fost scoasă din adâncimea mării.

Soție moartă înviată. Cu câțiva ani înainte, un lucrător francez din Paris își perduse soția după ce zăcuse mai multe luni într'un spital. Avizat despre moartea soției sale lucrătorul s'a dus în persoană la spital și-a văzut cu ochii soția moartă și a luat parte la înmormântarea ei. Într'una din zilele trecute s'a întâmplat acuma ceva neobișnuit de tot. La casa lucrătorului a venit o femeie întrebând unde este stăpânul casei căci aceasta era încuiată. Vecinii spre uimirea lor, au recunoscut în femeie pe soția moartă a lucrătorului. Plini de bucurie l-au avizat pe acesta că soția sa e vie și-l așteaptă acasă. Mare îi fu mirarea lucrătorului când ajuns acasă se convinge despre adevărul știrii primită. Intre cei doi soți porni acum un schimb de vorbe foarte iritat. Lucrătorul susținea că el este văduv, deoarece soția sa admni-

nistrative este moartă, după cum arată atestatul oficios ce i-s'a estradat despre această moarte. Soția din contra, declară că deși oficios este moartă fizicește e vie și ca atare își reclamă toate drepturile de soție. Bărbatul însă refuză să mai trăiască cu o soție despre care este oficios constatat că este moartă. Autoritățile franceze se nizuiesc acum să clarifice această situație mistică. Întâi trebuie să se constate cine a fost înmormântată în locul și cu numele soției lucrătorului; cum se explică apoi că lucrătorul a recunoscut în moartă pe soția sa și abia atunci se vor putea pronunța că care lucrătorul poate fi constrâns să mai trăiască cu soția sa despre care are document în toată forma că este moartă.

Groaznica explozie din Austria. O oribilă catastrofă, s'a întâmplat vineri dimineața în Steinfeld localitate din Austria, aproape de granița Ungariei. Aici se află cea mai mare magazie de praf de pușcă a monarhiei, unde una din magazinele în care erau înmagazinate nu mai puțin decât 200.000 chilograme de praf a explodat, producând o detunătură înspăimântătoare. Teribila explozie a făcut o sumedenie de victime omenești a căror număr nu s'a putut constata încă, iar presiunea extraordinară de mare a aerului a nimicit tot ce s'a aflat în apropiere, ba încă a spart ferestrele mai dela toate casele din Baden, Vöslaub și Mödling, orașe în depărtare de 6—14 chilometri dela locul catastrofei. Detunătura puternică a asurzit peste 100 de persoane și s'a auzit până în Vienna chiar.

Nenorocirea s'a întâmplat în următorul chip: Vineri dimineața, ca de regulă a fost provăzută garnizoana din loc cu praf de pușcă deadreptul din magazine. Soldatul Bohrer, care ducea în automobil praful până la casarmă, a uitat în magazia nr. 48 lampa aprinsă. De abia trecuse automobilul pe sub poarta magazinelor, o detunătură groaznică a zguduit întreaga împrejurime. Magazia nr. 48 explodase. Cei din apropiere au fost doborâți la pământ, iar bucăți de cărămizi au fost aruncate până la distanță de 2 chilometri dela locul exploziei. În locul magaziei nu se mai vede decât o groapă de 7—8 metri adâncime, iar zidirea magaziei e risipită în mici bucăți de cărămidă și lemne pe o suprafață cu o rază de cel puțin 2 chilometri. Un automobil ce se afla în fața magazinelor a pierit de tot după suprafața pământului, nu s'a mai găsit nici o bucată din el; un ofițer de artilerie, ce se afla călare la depărtare de 130 metri de magazine a fost aruncat cu cal cu tot la 80 metri distanță unde a căzut mort, dimpreună cu calul său. Locotenentul Ibruljevičs, care era la o distanță mai mare de locul catastrofei, a fost aruncat de presiunea aerului jos după cal și în căderea lui s'a rănit grav. Într'o școală din loc s'a surpat un părete rânind mai mulți elevi.

S'a constatat, că morți nu pot fi mai mulți decât 18, dintre cari 6 sunt soldați, iar ceilalți probabil muncitori. Au fost scoși de sub ruinele zidurilor din apropierea magaziei nr. 48. 22 răniți până acum.

Vineri seara a sosit și moștenitorul de tron la fața catastrofei unde în primul rînd a vizitat pe cei rămași orfani în urma catastrofei dându-le ajutoare materiale. Mai în urmă a cercetat și pe răniții din spital.

* **Adolf Nadler, fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. str. Prater 2.** O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltniala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

* **Instrumentul bun e muncă ușoară.** Acum când fiecare econom grăbește să-și procure coasă, atragem atenția asupra coasei „Korona gyémánt” care având tăiș și ascuțiș excelent și fiind ușoară isprăvim cu ea lucru întreit. Astfel nime să nu cumpere coase din Kőbánya sau din Somogy-Szill, pentru că coasa „Korona gyémánt” se poate căpăta exclusiv numai dela *Lengyel testvérek* sau dela prăvăliile din Kaposvár.

LITERATURĂ.

Balada românească.

Balada, până n'a existat istorie scrisă, a rămas singura expresie fidelă a vieții din trecutul unui neam. Din motivele ei poți încheia adevărate tablouri istorice. Astfel e explicabil cum balada a putut păstra istoria poporului suedez¹⁾. Faptele glorioase ale vovezilor și ale altor viteji serviră drept elemente, pe cari le dramatiza poporul, dela care le lua lăutarul pentru solemnele mese de după lupte când vovezii răsplăteau pe viteji și se veselau împreună cu ei. Szamosközy, cronicarul maghiar contemporan cu Mihai Viteazul mărturisesc că măritul Vodă a fost întovărășit la intrarea în Bălgrad de țigani cobzari, cari ziceau balade. Existența ei o afirmă încă Paul Strassburgh în călătoria sa spre Giurgiu pe la 1831 petrecut de cântăreți „qui valachia lingua patrium carmen pleno gutture cantabant”²⁾.

Motivele din cari se țesea pânza cu colorit dramatic a acestui fel de narațiune erau diferite. Plecând dela curțile vovezilor, apoi dela vechii răsunători ai poporului, dela haiducii de țară luptători contra dușmanului extern sau contra boerilor împilători — se sfârșiau prin desvălirea vieții năcăjite, tragice a „plugărelului”, care zice, că

După cei cu pluguri
Trăiese și cei cu ciucuri

sau

Nu mănâncă toți presecuri
Ci trăiese după pluguri.

Acele balade adunate cu particularitățile lor nestirbite așa cum trăiese în gura poporului, au o valoare locală, un caracter propriu, după care emoții tinutul unde s'au putut naște.

Poporul cu fantazia sa creatoare în fața unui fapt cel pune în mirare caută să îl deslege, îi dă ființă. Foarte multe fenomene ale naturii au prilejul nașterii unei povestiri, care putea să fie legendă sau baladă. Izvorul „cu apă vioară, rece și ușoară” de lângă falnică clădire a mănăstirii Argeș întemeiată de un Vodă evlavios a dat se baladei „Meșterului Manole” cu cei 9 zidari, numiți într-o variantă „dascăli și primari, cu jertfira femeii meșterului”³⁾.

Moștenitorii de tron dintr-o țară sunt membri din familia domnitoare sau din vre-o familie fruntașă.

Ajungerea la tronul Țării Românești a unui

¹⁾ D. N. Ciotori: Cursuri în Valeni, 1911.

²⁾ N. Iorga: Cursurile de vară 1909, pg. 144.

³⁾ C. N. Mateescu: Balade și cântece, Valeni 1910.

Mircea Ciobanul în mintea poporului era o problemă, ce trebuia prinsă în versul sbuciumat al baladei. Mircea trebuia să îndure grele încercări până să înfățișeze lui Negru vodă izvorul de dovădă că el într'adevăr e „fiu de Craișor”, trebuia să primească bătăi dela stăpânii nemiloși ai turmelor de oi ce le păștea până i-s'au dovedit semnele de fiu de domn. El era cioban

Cu cămașa ca tina
Cu pielea ca zăpada;
În pieptu-i soarele
Lumina cu razele;
În cei doi dalbi umerei
Luceau doi lucefere.

Povestea Vartie, sfetnicul lui Petru Rareș și al lui Ștefan Vodă — e izvor al dragostei irezistibile, care dacă nu'și poate dovedi drepturile pe lumea aceasta și le va dovedi pe cealaltă. Anume Doamna lui Ștefan Vodă simte afecțiune față de fiul să Vartie. Acesta, fuge la Constantinopol, dar Vodă îl readuce și îl spânzură. Doamna se sinucide și sunt îngropați lângă olaltă, iar din mormântul lor

Răsartrandafiri
De mijloc învâlcinați
De vârfuri apropiați
Toemai rău ca niște frați.

Vodăși recunoaște greșala zicând:

Cine strică dragostea
Dumnezeu să nu i-o dea;
Să i-o dea și să i-o iea
Ca să creadă altuia.

Între ciclul Domnesc al baladelor și între cântecul haiduceesc sunt cele referitoare la Corbea și Miu. Corbea e păharnic „la masa întinsă, de mulți boieri cuprinsă” a lui Ștefan Vodă — tipicul nume al Vovezilor. El roagă pe Domn să facă schimb de haine, căci lui mai bine i-ar șede decât lui Vodă. Acesta însă îl trimite la temniță pe apa Nistrului în sus, unde zace 9 ani, iar când mama poartă pe ulița mare pe murgul lui Corbea și o întrebă Vodă de-i este de vânzare, ea-i răspunde că îi e de dăruială aceluia, cine îi va readuce pe fiu-său. Corbea scapă din temniță și din palatul domnesc după ce făcut cu Vodă schimbul în haine. O altă baladă îl înfățișează pe vodă la Iași, nu la București ca aici. Miu e un voinic „ce tot haiducește, nimeni nu mil dovedește”. Ispitindu-se Vodă cu curtenii să-i dea de urmă, haiducul preschimbat în cioban îl înșală și îl pâlmește pentru cutezanța de a-i călca hotarile de haiducie.

Imaginația aprinsă și îndrăzneată ce carac-

terizează unele balade, precum și forma alegorică le localizează originea. Firile zvăpăiate, pasiunile avântate ce le au eroii nuvelor lui Sandu Aldea hotărnicese și pentru balade locul nașterii ea fiind ținuturile dunărene. La Badiul cel

Ziua cărciumar de buți
Noaptea măcelar de Turci

vin să și răsbune cete de Turci, să îl prindă și să îl despoaie de avere. Nevastă-sa Bădirleasa cere ajutorul fratelui lui Badiu, Neculea, care după ce goleşte 49 cca de vin prinde a tăia cu nemiluita până-i curăți pe toți din acel sat. Altă baladă dobrogeană e povestea lui Tudor care ține în căsătorie pe cea mai mândră fată din Dobrogea. Punându-o crîșmăreasă se îmbogăți de-i merse vestea până în țara Turcească. Lacomii Turcii îi pun dări grele

Tot pe an căzan cu bani
Și pe lună pungă plină,

pe cari nu-i poate plăti nici cu prețul morilor de fâină, nici cu moșiile, nici cu cele

Nuă mori pe sub pământ
De-mi măcina la argint.

Trebuia deci să și dea nevasta, de dorul căreia

Din picioare se usca
Pân ce mi-se prăpădia.

Adevărul cel cuprinde balada aceasta e de valoare pentru că dă în vileag mișelile păgânului de peste Dunăre, care neconțin amenința averea, pândia femeia și fata creștinului. Motivul acesta l-au preluat poetul Iosif în „Frumoasa Irină” și Baroni un scriitor cu largă cultură, care a luat ca model în dramatizarea elementelor baladei cântecul Dobrogenilor. Foicica bobului”, în care cu o rară desăvârșire se desfășură concepția aceasta. Fata Săndruleasă-i e prinsă de Turci și când ajunge la Dunăre să o treacă ea îi roagă:

Deslegați-mi mâinile
Ca să mi spal obrazele,
Să mi rumenesc buzele
Și să mi fac sprincenele
Să vă întrec cadănele.

Liberă, se aruncă în valurile apei grăindu-le:

Decât slugă Turcilor
Și doica cadănelor —
O mâncare peștilor
Și-o prânzare racilor.

FOIȚA ZIARULUI ROMÂNUL

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

102

Tr. de Senior

— Prima —

— Vai Doamne, uite sunt acum de o oră aici lângă d-ta, și încă n'am găsit momentul să-ți spun... era aproape să uit...”

Aici Gentila se simți aproape sufocată de vorbele cari, ca un sobor de vulturi tineri făcându-și jocul lor zburdalnic, se precipitau, toate deodată, la fel de grabite de a scăpa la larg. Noi scoțim că fu aici o faptă neomenescă față de stăpâna casei intrerupând în zecă rânduri pe interlocutoarea sa prin obiecțiuni fără nici un înțeles, precum sunt acestea:

„Spune, spune; însă te previn, poți să mi-l lauzi cât îți place și să-l ridici în slava cerului, pe frumosul d-tale, eu ți-o spun și i-o spun și lui în față că nu-i decât un ticălos, da, da, dragă, un ticălos, un enain.

— Ei da, dar lasă-mă să-ți povestesc...

— El e il găsește că-i frumos, frumos? cum îl înțeleg ele adevărat? dar nu-i frumos de fel. Uite nu mai departe, la nasul lui; la prima vedere nu toemai rău; dar un nas de femeie, și un nas tare

neplăcut; mai mulți inși m'au asigurat că cu născiorul acesta el strănută uneori de țiușe geamurile.

— Da, bun... dă-mi voie... dar Doamne, sufletele, lasă-mă să spun... foarte bine, foarte bine... dar ce-am auzit, ce auzii acum două ore, e o istorie întreagă, înțelegi d-ta? asta-i ceea ce se numește o istorie! Voiești acum să mă lași să vorbesc?

Lată ce zise Gentila, mai întâi cu accentul unei adevărate groaze, apoi cu o voce rugătoare terminând. Nu este potrivit să observăm că, în convorbirea celor două doamne, se făcu un ciudat amalgam de cuvinte streine cu ruseasca, iar franceza intră aici fraze întregi. Ori care ar fi adâncul respect al autorului pentru salutarele avantagii pe cari le procură Rusiei limba franceză, ori care ar fi venerațiunea ei pentru laudabilul și patrioticul obicei al societății noastre înalte de a vorbi franțuzește, și numai franțuzește în orice oră din zi, care totuși autorizațiunea de a nu lăsa să pătrundă în poemul lui național rusec cuvintele streine atât de scumpe nobletei noastre. Poemul nostru o fi bun, o fi rău, se va vedea; dar ținem cu tot dinadinsul să fie rusec.

„O istorie! ce istorie? Ei bine! să vedem istoria d-tale.

— Ah! scumpa mea Ana Grigorievna, nu-ți poți face o idee despre starea în care mă găseam acum două ore; închipuiește-ți că mă scol, mi-se pregătește ceaiul; sosește la mine, găcește... întră

la mine protopopeasa, protopopeasa, nevasta preotului, da, da, a părintelui Cyril... și ce crezi d-ta? frumosul nostru, călătorul nostru, omul ăsta atât de politicos, atât de delicat, atât de discret ai? Ce-mi zici de el, să vedem?

— Ci spune iute, d-ta mă omori cu zile; ei ce? înțeleg, înțeleg, face curte protopopesei.

— Să conțeze pe protopopeasă n'ar fi încă nimic. Ascultă ce mi-a povestit: spre miezul nopții sosise la ea d-na Korobocika, știi d-ta, care trăiește pe moșiile ei, la patru zeci și cinci, ori cincizeci verste de aici; doamna asta, care e o cunoștință a ei, intră agitată de tot, aproape buimăcită, palidă ca moartea, și-i istorisește că pe o noapte foarte întunecoasă, la o oră înaintată și când totul dormea la ea, cineva dă în poarta ei o lovitură înspăimântătoare urmată de alte lovituri încă și mai violente și un glas strigă: „Deschideți, deschideți repede ori dobor poarta la pământ!” Ce-mi zice de asta? Un drăguț domn, nu-i așa, acela care se poartă astfel?

— Da, bine; dar doamna asta Korobocika cum e? e tânără, dragută? Ce?

— Foarte bătrână și foarte urâtă.

— Bravo, bravo! Așa dar, dumnealui se leagă de bătrâne. Ei bine, bun gust au frumoasele noastre de aici, iar el e drăguț, pasărea care le trage pe sfoară pe toate!

(Va urma.)

Tipul curat de haideuc ni-l păstrează baladele de țară. Acestea nu mai luptă contra asupritorilor străini, ci contra împilărilor dinlăuntrul țării. Adevărul istoric e neîgăduit. Prin jumătatea sec. al XVIII-lea se așează mocani ardeleni în diferite părți, priincioase pentru oi, din Țara Românească.

Haideucul Polănean cunoaște starea lui moș Luța pentru că în tinerețe suferise ca cioban la el în lipsa de „mălain”, de „legumă” și „opincă”, deși prinsese chiag bătrînul. Cu o ceată de voinici „il bate, îl canonește, cu moartea mi-l potrivește”, până ce Luța scoate întăiu „o mică găleată, plină cu sfași și lește, făcute după oițe”, apoi „un potirei plin cu gălbenei, făcuți după berbecoi”, iar neslăbit din bătaie le dădu și „bărduțul plin cu zimțișori făcuți după boișori”. Căpitanul Gheorghită își răsbună pe păcălăbul Macavei pentru că tot pe el îl da legat când venea patera în sat. Tot astfel de haideuci sunt codreanu, lăncu din colecția bănățenească a lui Enea Hoș, Ghiță Cătănuță, dar mai superioară e balada Chirei, prin care se dovedește devotamentul neștrănutat al iubitei⁴⁾. Intruchiparea genială a acestui fel de baladă e „Miorița” lui Alecsandri.

Din viața „păcurăreilor”, a istoviților plugari din Maramurăș, căci sunt mai feriți de roadele culturii românești decât într-altă parte, unde deci balada a rămas în întregime — fiindu-le însăși viața lor numai element de baladă — puțin ne este cunoscut. „Poeziile populare” ale părintelui Tit Bud, doar, ne desvălesc sufletul aspru al Românilor de acolo. Soldatul reîntors din greaua ostășie, unde s'a ales cu limba stricăță, își găsește nevasta, care nu-l mai aștepta, cununându-se a doua oară. El tăcut și-așează „clop'u'n cuiu” în casa sa.

Trăiește în amintirea acelor plugari încă măreața figură a lui Pinteza Viteazul — erou al vremilor lui Francisc Rákoczy — încununat de 85 de fărtați, cu cari coboară până la Baia-Mare împărăștiind groază pe unde trece dar e prins. E ael viteaz din romanța lui Iosif, la al cărui glas de tulnic șapte sate joacă hora după sunetul cântării, întocmai cum odinioară cântărețul amfion cu lira sa făcu să salte pietrele și să întemeleze cetatea Tebei. Alt voinicel își cumpără cal dela Câmpulung, ține calea trecătorilor zicând:

Și oin omori Jizii
Și li-oiu lua talerii
Și-oiu bea eu mândruțele
Prin toate crișmuțele.

O colecție prețioasă de „cântece bătrinești” e cea a învățătorului Vasiliu din ținutul Sucevei. Și aici vom întâlni cântecul Badiului, al lui Grăia, Toma Alimos, al „Bogatului și săracului”, care trăiește în toate ținuturile ca cîstindu-se împreună, al „Soleii” prelucrată și de Alecsandri, dar aici Solea căteana cu „cincizeci de cătălandri”, urmărește pe Fulga, prădătorul turmelor de oi, a cărui inimă i-o mănăncă după ce l-a prins ciobanul Costea. Însă ceea ce se remarcă prin originalitatea, caracterul propriu, specific al acestui ținut — sunt motivele nouă ale baladei „Nourel și Calapod Păharnicul”. Nourel, boier de casă, iubește pe doamna Ileana. Vodă îi taie capul, iar Doamna își face seama singură cu hangerul. Fața lui Vodă iubește pe Păharnicul Calapod, care în serile frumoase cânta la fereastra jupăniței din cobuzul fermecat. Nevoind să-și peardă și fiica spânzurînd pe Păharnic la care Vodă văzu inelul și caftanul de Domnie,

Indată mi-i eununa
Mândră nuntă rădica
Di tătă boierii giuca.

În baladele din colecția aceasta mai găsim exprimată și una față de ciocoi lacomi, răsbunarea cu moarte asupra lor, când cei cu palmele groase mor de foamă, iar

La moară la Dorohoi
Meri-or car cu patru boi
Încărcat cu păpușoi.
Dar în urma carului
Te ciocoiu draclui.

Uneori numai îi chinuște în bătaie nu proa moi:

⁴⁾ Floarea Darurilor, 1907, vol. II pg. 282.

Ciocoiul când ti bati
Dzaci un cias și giumătăti;
Da țaranu când ti bati
Dzaci un an și giumătăti.

Însemnătatea baladelor e cât se poate de evidentă. Ele păstrează sufletul neamului nostru zbuciumat în trecut, ele sunt oglinzile clare, în cari se reliefează dorinți zvăpăiate, luptele cu păgânii, durerile casnice, puternicele sentimente de iubire; ele după tipul eroilor și numirea localităților deosebite diferitele epoci ale trecutului românesc.

Balada cultă sau artistică a fost creată cu alt scop decât acela de a exprima o necesitate a vremii. Ea trebuia să trezească îndemnul contimporanilor de a se subtrage de sub aripile străinismului, care năvălia din apus și nu ne da răgaz să ne formăm o cultură națională. Tendința aceasta o au Bolintineanu, Baronzi, Alecsandri. Mai limpede se observă la Bolintineanu, care nu se adăncește mai temeinic în trecut, dar nici măcar nu-și ia de model al baladelor sale baladele populare, cari erau un bun sfătuitor prin naturala, simțirea adevărată, mersul grăbit și agitat al acțiunii. El se mulțamește să „prinză numai anecdote”, și nume de mireasmă de vechime, ceea ce i se par deajuns pentru a încerca să întemeze din puține elemente, cu un așa de sărac fond personal, balada românească⁵⁾. El nici adevărul istoric nu-l păstrează. Bunăoară Ștefan cel Mare pe patul de moarte, după Bolintineanu i-a pus la inimă fiului său, Boșdan Orbul, continuarea războaielor cu Turcii, Polonii, pe când istoria ne spune că Marele Ștefan a sfătuit pe fiul său să închine țara Turcului ca fiind mai de omenie decât Polonii.

Baronzi și Alecsandri s'au mulțamit mai mult a prelucra baladele populare.

Adevăratul reprezentant al baladei noastre culte e Coșbuc. Elemente de conținut tragic sunt foarte variate. Plecând dela „Cântecul barbar” al neamurilor nenumerate din Asia, cari voiau să stingă de pe fața pământului cetatea luminei, Roma; Dela omoriturul de Hugenoi „Carol al IX-lea” dela amalazunda, regina Ostrogoților, care-și află moartea dimpreună cu sfinției dela eruntul rășboinic simplu făcut de ea ca rege; dela „El Zorab” furtunaticul cel al stepei arabe — motivele baladei lui Coșbuc se iau din viața neamului nostru. Rînd pe rînd ne trec pe dinaintea figurile trecutului — balada fiind o formă literară ce aparține lui. Voevodul Gelu, rănit de-o săgeată vrășmașă, la cap pe marginea de apă avîndu-și murgul, bunul paznic, ascultă chijotele barbare ale arcașilor dușmani, cari într'atîta îl torturează încât:

Cetele căzăcești prin în țara Moldovei pe „frumoasa Bogdană”, care-și făcu moarte, nevoind să fie pradă hatmanului, întocmai ca Irina, ce se aruncă în valurile Dunării, din balada poetului Iosif. În „Moartea lui Fulger” Coșbuc desvâlță cele mai grele probleme, cea a veșniciei, a destinului, a morții, a vieții cu ajutorul simplei filozofii a țaranului. Cruzimea lui Ștefăniță Vodă e înfățișată în toată măreția ei înfiorătoare, adevărată după mărturia istoriei. Chipul tatălui ce și-a pierdut pe cei trei cruce de voinici în războiu, al lui Costea ce-și găsește la reîntoarcere din ostășie pe mama moartă; al țaranului chinuit de neagra foamă ce „vrea pământ — chipuri luate din viața trăită cu întreaga realitate crudă a ei formează obiectul unor balade de valoare în literatura universală. Se apropie prin profunzimea lor de baladele nordului. Costea are perfectă asemănare cu Oluf, eroul baladei cu motiv scandinav a poetului D. Anghel. Pe Oluf îl ispitesc zănele, iar pe Costea cei doi camarazi de ostășie, cari cântă spre casă de răsună codrul. Amândoi rezistă ispitelor. Oluf e omorît de zăna zănelor, logodnica lui înnebunește; lui Costea îi moare mama, iar el înnebunește.

Sufletul omenesc cu privirile sale irezistibile, adânci, neînfrinate, își are expresia sa fidelă în baladă. Deslănțuirea acestor porniri cere jertfe. Deaici tragicul baladelor provocat de ură, de credință, de idealuri ce nu se pot ajunge, de nepotrivirea de caractere, de dragoste nebună, dureri neprevăzute, de patimi înviforate. Sentimentul general omenesc în izbucnirea lor repentină — sunt motivele baladei. Pe lângă valoarea lor de a

⁵⁾ N. Iorga: Ist. lit. rom. s. XIX, II, pg. 189.

păstra adevărul istoric, viața reală, baladele românești au valoare universală prin identitatea motivelor fundamentale.

Ion Poenaru.

Cronica feminină

Prăvălie de lucruri de mână în Arad.

Cetese și eu cu plăcere și interes „cronica feminină.” E bine să mai auzim și păreri ale altora în chestiunile noastre, și precum văd că se purcede, să se arate direcția sănătoasă a ținutei femeilor noastre bune și primitoare de sfaturi înțelepte.

Tare mi-a plăcut însă propunerea „Ombrei” că se ne silim a înjgheba prăvălii pentru lucruri de mână în toate centrele românești, așa că materialul care ne trebuie pentru lucrul de mână în școalele noastre de fete, să nu fie cumpărat dela străini, care ne vînd cu procente: sută după sută, și apoi cum zice „Ombra” prin aceea, că am da noi țărancelor de lucru, le-am face o mare binefacere materială și un câștig moral nespun de mare, am aduce neamului nostru, arătând lui motivele noastre frumoase, și a feri pe țărancele noastre de contactul cu străinii și de momentele lor.

Cred apoi, că bine ar fi, dacă lucrul acesta l'ar duce în deplinire: comitetul „Reuniunii femeilor române din Arad și jur”, și iată cum gîndesc eu: Acum că se va ținea tragerea lozurilor loteriei să se facă un apel către publicul românesc, să se îndure a dona obiectele câștigate pentru școala de fete și atunci iată, cu lucrurile donate ar putea Reuniunea pune temelie ideii bune, de a avea prăvălie românească cu tot felul de material trebuincios pentru lucru de mână al fetelor dela școala de fete din Arad.

Rog pe doamnele dela Reuniune să se înleagă asupra acestui lucru vrednic de luat în seamă, și să caute a afla modalitatea potrivită, acestui scop măret.

O membră a „Reuniunii.”

Ultima oră

Atentat asupra banului Cuvaj.

Agram, 8 iunie.

Azi la amiazi, un student universitar a încercat un atentat asupra banului Cuvaj. comisarul regesc al Croației. Banul era în birje cu nevastă-sa și cu șeful de secție dela instrucție Hervaici, când, la cotitura unei străzi a fost întâmpinat pe neașteptate de-un mare grup de studenți, cari l-au primit cu injurături.

Din mijlocul tumultului își de-odată o flacăra de revolver, și șeful de secție Hervaici se prăbuși sîngerînd în birje. Glonțul era menit pentru banul Cuvaj, și-a greșit însă ținta.

Studentul a fost luat la goană de gardiști, dar spre pierzarea lor. Studentul a culcat la pământ c'o detunătură pe-un polițist și a rănit pe mai mulți inși. După multă goană a fost prins în sfârșit. El se chiamă Luchici și e student la universitate.

Preludiile unor vremi de furtună în Croația și în Ungaria se anunță și mai mult prin acest atentat, care voia par'că să fie ecoul celui încercat la Budapesta asupra contelui Tisza.

Vestea atentatului a făcut o enormă senzație în țara întregă și a inspăimîntat și pe cei dela Budapesta.

Amănunte lipsesc.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărșăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Ingrijirea Copiilor” se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Se vinde

Cr ptol de opțiune la 100 buc. acții „Albina” cu prețul de 80 cor. bucata. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

ANUNȚ.

In comuna Cămpeni cu stația căilor ferate se află

de închiriat o prăvălie cu trafic. Se recere și oareșcare capital. Condițiunile se pot primi dela

Szilágyi, hotelier
Topánfalva.

Caut

un candidat de avocat începător.

Dr. Nicolae Petra, avocat
Săliște (Szelistye).

Caut

un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa: Dr. Emil Monția, avocat Șiria (Világos).

Ocaziune rară.

Un Cinematograf complet, dela cea mai fină firmă Paris model 1911, constatatoriu din: 1 mașină sistem Gaumont cu 6000 metri film 1 Pathe Ereres, o Dinamă de 120 lampe putere 115 Volți, 46 ampere, 600 metri conduct electric, 32 asigurări contra focului, 52 lampe mici, à 25 lumini, 2 lampe mari à 125 lumini una, și alte multe aparținătoare, aduce un venit curat cel puțin de 5-6 coroane lunar.

Cauza vinderei este pierderea brațului drept. Cei doritori de a-l cumpăra n'au lipsă de mecanici streini, ori și cine poate să-l conducă, deslusiri dă: Ioan Mohan mecanic, Cell gyár Zerneșt.

Aviz!

Am onorul a face cunoscut onor. public:

I.
că cancelaria din Lugoj mi-am predat-o dlui avocat Dr. Corneliu Jurea din Lugoj;

II.
Că mi-am deschis cancelarie advocațională nouă în Bocșa-montană (Boksánbánya).

Cu stimă:
Dr. Stefan Petroviciu,
avocat.

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

GHEORGHE SZÖCS

:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

BRAȘOV,

Strada Mihael

Weiss nr. 10.

[Casa proprie].

Deposit de cele
mai nouă stoffe
indigene și din
— străinătate —

Serviciu prompt!
Prețuri solide!

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE

:: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::

Rezolvă în mod foarte eulant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBADER ADOLF

birou de mijlocire conces. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu :::: prețuri moderate. ::::

Ai nimerit,

dacă vorești să cumperi ieftin, apoi să cumperi oroloage de aur și argint și alte giuvaericele dela

noua prăvălie de giuvaericele

din Arad, str. Foryay, (în casa Guttmann, lângă prăvălia Guttmann). Magazin de oroloage Omega elvețiene și alte oroloage de cea mai bună calitate. Asortiment foarte bogat în oroloage cu pendul, de părete și deșeptătoare (wecker). Execut reparări cu garanță de 3 ani. — Rugând binevoitorul sprijin sunt cu stimă:

Gartner József,
orologier și giuvaergiu.

SINGURA FIRMĂ

ROMĂNEASCĂ ÎN

ȚARĂ CARE

VOPSEȘTE,

CURĂȚEȘTE și

SPALĂ ALBITURI.

EUGEN JUNCAN,

ARAD, str. JOZSEF-FOHERCEG 9

LUCRĂRI EXCELENTE, PREȚURI IEFTINE.

În atenția celor ce zidesc case!

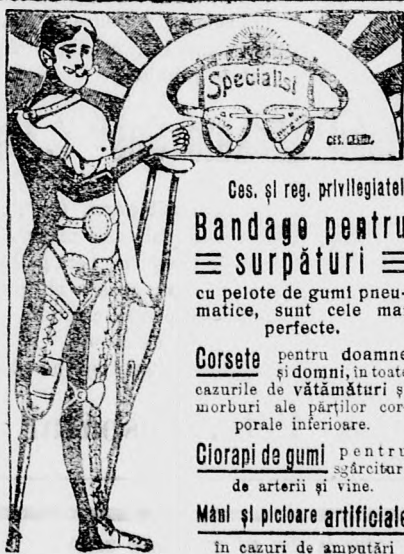
TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT

ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare incunoștiințez pe on. public, că în branșă arhitectonică execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor. Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primesc atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român sunnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

Ces. și reg. privilegiatele

Bandage pentru surpături

cu pelote de gumă pneumatice, sunt cele mai perfecte.

Corsete pentru doamne și domni, în toate cazurile de vătămături și morburii ale părților corporale inferioare.

Ciorapi de gumă pentru scârțituri de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru marș și sprijinit (cârji).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. Aparatură ortopedică pentru băieți și fetițe, precum și tot soiul de articli pentru sanatorii se confecționează după cele mai nouă sisteme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate, cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de folosință se trimit la cerere gratuit și franco de către „Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și specialități medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov. Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878.

Telefon 13-76.

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

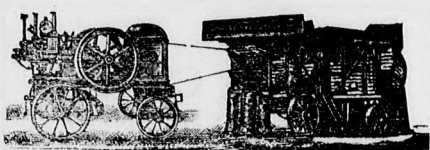
să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întregite, când eu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale
Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

Putere dinamică

ieftină, foarte potrivită pentru economie și industrie.

Cu locomobilele-Petrolin și motoarele lui Bernhardt

se lucrează pe jumătate mai ieftin decât cu mașinile cu aburi; nu necesar mașinist, sunt libere de concesiune, absolut sigure, nu fac fum, nu produc funingine, nici miros.

Stabilimente de pompe de gaz dela 8-100 putere de cai. Actualmente cea mai ieftină putere dinamică. Cheltuielile de mână circa 0,8-2 fileri pe oră. Cereți prospecte dela fabrica de mașini și motoare, privilegiată, ces. reg.

G. BERNHARDTS Söhne, Wien XII, Schönbrunnerstrasse 173.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și din jur, că din 1 Aprilie n. începând am luat în primire

Hotelul „Fekete Sas” („Vulturul negru”)

din Maria-Radna (în Piață). Mă voi nizuți ca prin cele mai bune mâncări precum și vinuri curate de podgorie, bere galbenă și neagră să câștig deplina mulțumire a on. public. — Odăi curate și sănătoase pentru călători. — Local de întâlnire pentru excursioniști.

Rog binevoitorul sprijin al onoratului public:

Szász Péter, ospătar și măcelar.

Recomandate de către cel mai renumit medic

Bandaje

pictoare artificiale, corsete, legături pentru pânze, irigații, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legături și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente prezervative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

LEINER GYULA, bandagist
Brașov, str. Mihael Weis nr. 13.

Ce vorești dela mine?

Pentru ce mă prinzi de braț?

Vă rog să nu vă spăriați, deoarece vorește numai să vă atrag atențiunea asupra inseratelor publicate în numărul de azi al „ROMANULUI”, rugându-vă să citiți aceste inserate ale renumitelor firme, dacă voreți să cumpărați ieftin și bun.

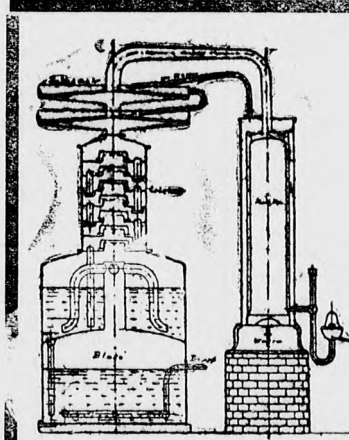
Nou atelier pentru gravură de firme!

Fostul conducător al atelierului de gravură a lui CZELER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad, piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

PAPP K.

orologier de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri mașini și lucrări de aramă. Temesvár-Gyárvaros, Fő-u. 34

OROLOAGE DE TURN

construcția cea mai nouă și solidă pentru biserici și școli, precum și reparaturile astorilor de orcloage să efectueze conștient și ieftin. Preliminare de spese gratuite. Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachi și fabricarea berei, apeducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

STILLER JÓZSEF fabrică de dulapuri de gheață b evetate :

Fabrica și biroul: Budapesta, VII., Kazinczy-utca 6/b. Telef nr 12-83. (Mă înainte în Nagydíófa-u. 22).

Recomandă dulapuri de gheață scutite prin lege, cea mai bună construcție pentru răcirea berei, apei, untului, cărnii pentru trebuințe gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, instalații pentru bolte ea cele mai noi condatoare. CATALOG ilustrat despre articolele anunțate mai sus și despre răcoarele pentru carne și bucate, recipiente cu șir condensat pentru bere, la cerere se trimite gratuit și porto franco.

Unicul proprietar:

Stiller József,
BUDAPESTA, VII., Kazinczy-utca nr. 6/B.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag atențiunea on. clienți, că fabrica mea de dulapuri de gheață, există de 36 de ani și să nu fie confundată cu alte fabrici de aceasta branșă, dar de dată mai nouă.

Cu stimă: STILLER JÓZSEF.

Rosen
ARAD, în c

Atra
și b
terii
Exec
dela
gant
preo
se p
brău

Hotel

Hot
comi

60 odă

Lum
bus
oasp
didă
Buc

Aug

„H
bancă

Cap

E

Birou: A

(In edific

Se cau
pentru comi

Fondat in anul 1840.

Rosenblüh H. és Társa

ARAD, in colțul pieții Szabadság și a străzii Forray.

Atragem atențiunea on. public asupra marelui și bogat asortatului nostru magazin de materii pentru haine și specialități de mătasă. Executăm și expedim trusouri complete, dela cele mai simple până la cele mai elegante pentru mirese. Atragem atențiunea on. preoți asupra atelierului de reverenzi, unde se pregătesc reverenzi dela 50 coroane în sus, brăuri pentru preoți dela 10 coroane în sus.

— Serviciu prompt și conștiințios. —

Hotel „Central” în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

„HUNGARIA”

bancă de asigurare soc. pe acții.

Capital societar: 6.000.000 cor.

Efectuește

Asigurări în contra focului, asigurări pe viață, în cazuri de accidente și pe cauțiuni, asigurări în contra grindinei, asigurarea vitelor cu prețuri foarte ieftine și pe lângă condițiuni moderate și favorabile ::

!! Afară de cartel !!

Birou: Arad, strada Atzél Péter nr. 1.
(In edificiul băncii „Aradi Első Takarékpénztár”).

Se caută agenți pentru Arad și provincie precum și pentru comitatele Arad, Csanad și Hunedoara.

Martics și Pák

croitori pentru domni

Arad, str. Weitzer János nr. 7. (Palatul greco-cath).

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că croitoria noastră din strada Andrassy nr. 8 cu începere dela 1 Mai am mutat-o în strada Weitzer János nr. 7 in palatul gr. cat. (mezanin). Aducând aceasta la cunoștința on. public rugăm să fim onorați și pe mai departe cu binevoitorul sprijin al onoratului public. — Cu deosebită stimă:

MARTICS și PÁK,
croitori pentru domni.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA BINDER
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Să se grăiască pentru adresa corectă!

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, eu toate aceste apasă în jos abdomenul.

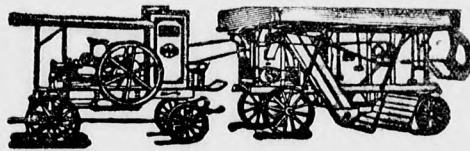
Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Gel mai convenabil atelier din sudul Ungariei!

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” orginal.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucratori și funcționari!

Arme de vânătoare
sistem Novotny,
Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, viole, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, ceter, harmonice. Binoculi și ochișoare originale franceze, ochișoare cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jante de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY”

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

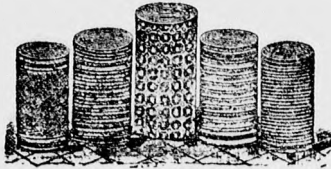
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agenția principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

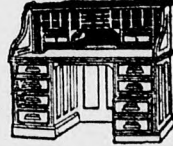
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografice fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In departamentul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scazute

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

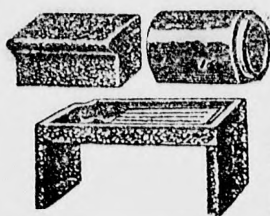
Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire ca aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

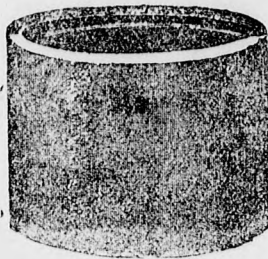
Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”). AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ. KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.

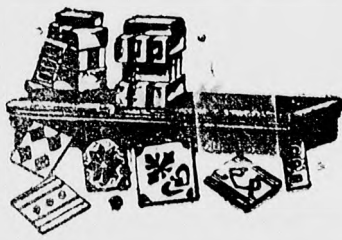
Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimis gratuit.

IOSIF SIMICS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ**, Strada Buziaș 37.

„RADIÁL”

societate pe acții pentru construirea de mori. (Malomépítészeti részv. társaság.)

Adresa telegrafică:
Radiale Budapest.

Budapest, VI., Szabolcs-utca 6. SZ. Telefon: 125—23.

Pe baza celor mai bune recomandări dela morile ungurești austriace și streine, precum și în baza multelor referențe

Recomandăm:

Sitele-Radial, model 1911,

cari se află de potrivite la

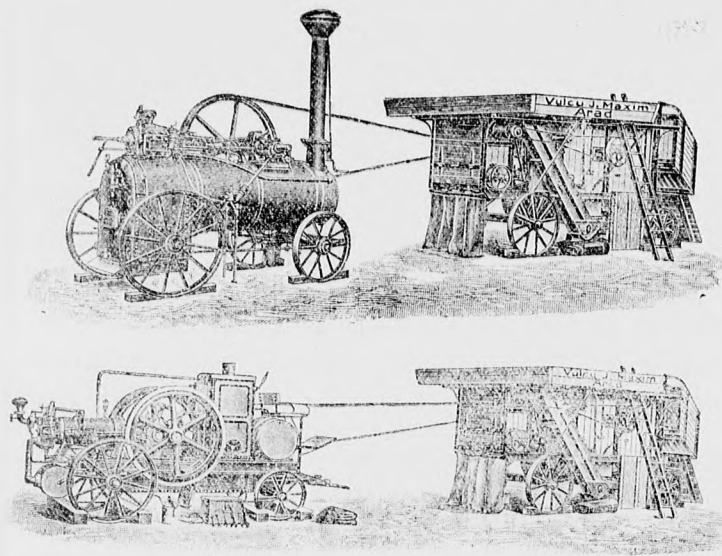
ori-ce măcinat și acoardă multe avantaje

prin faptul că se poate regula după plac, pentru diferite trebuințe. — Catalog și deslușiri gratuit.

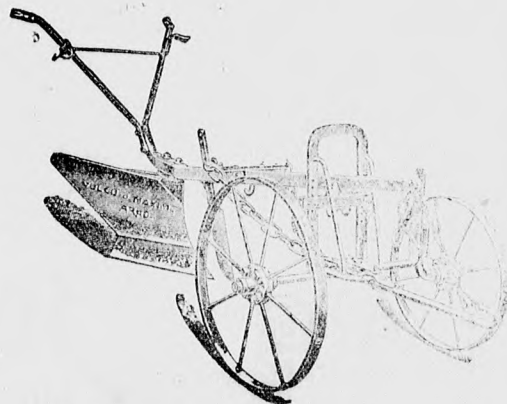
Expediție repede!

Mașini, piese pentru mașini, garnituri complete pentru mori și hambare, mașini pentru curățirea acestora, mașini de transport precum și garnituri de transmisie a energiei.

MAXIM I. VULCU fabricant de
ARAD, Strada Fábían László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, sa umble singure, o efectuose in profuri moderate, dupa sistemele cele mai practice si cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de taiat nutreț, de secerat, batouze complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai deparie instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagare sau ferestrou, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábían László, (lângă gara mare).

Se caută o mașina de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumparare.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezamintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră), Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anulului 1912.

Capitale asigurate pe viață achitate	K.	5,003,540.78
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	"	4,834,801.12
(viață	"	119,830.892 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	11,920,266 —
	"	2,204,317 —

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

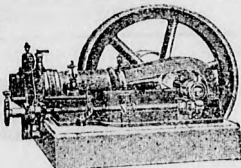
Persoane versate în acvișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
 Hermannsplatz 8, etagiul I.
 Palatul Habermann. (Nagyszeben).

MOTOARE
ȘI LOCOMOBILE
 cu gaz, olei și benzin.

Liferare promată
 Condiții convenabile de plată!
 Garanție pe timp îndelungat!

Fabrica de motoare din Drezda
 societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare din Germania.

AGENTURA GENERALĂ PENTRU UNGARIA:
GELLÉRT IGNÁCZ és TÁRSA
 BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4
 (Alkotmány-utca sarok).

Telefon 982.

Balog Sándor,

cărnățarie și depozit de șuncă de Praga.
 Budapest, VII., Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

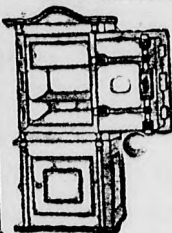
Șuncă de Praga,
 calitatea cea mai bună, fără s, care e cea mai preferabilă comercianților, — putându-se tăia excelent.

Recomandă diferite soiuri de cărnățării cu prețuri ieftine — Catalog trimite gratuit.

Fabrica budapestană de casse de bani
Gelléri și Schuller
 BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.
 Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

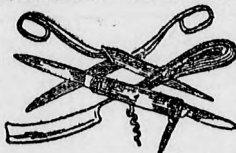
Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

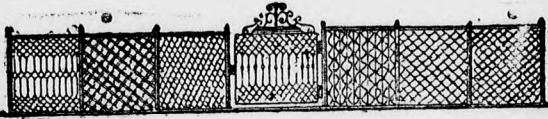
JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

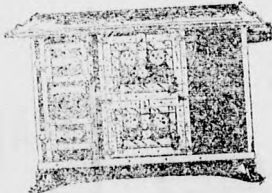
Recomand numai fabricate de clasa primă ca: **cuțite de buzinar, briciuri de ras, foarfece de oțel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădinar, bantage; legături la curarea morburilor se efectuează prin oameni experți. Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efectuează garanție de oameni experți.**

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și impletirea sîrmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, c'ur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherluri), cuptorașe la UNGVAR. Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu caștoriu sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și țesut ieșit pentru plafond (structură). Despartământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despartământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherluri) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimite gratis. Vinzătorilor procento corăspunzătoare.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția internă din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt de bătuie de o lăture fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 387 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-carenie ilustrate trimite gratuit

Numărul telefonului 23.

Ujj Janos,

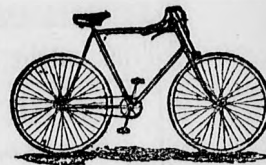
stabiliment industrial de cement,
 în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
 (Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc etc

Acest stabiliment lucrează și proiecte de chețuilei și planuri pentru poduri de beton cu constaucție de fer și pentru betonizarea trottoarelor.

BICICLETE

de renume mondial:
THE CHAMPION
 și **PREMIER**

cu osie campaniară, roată automată (cu frînă liberă) se vînd pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 c. r. precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, — gumă interioară și exterioră prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
 Budapest, VIII., József-körút 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körút 6.
 Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

In lucratoarea electrotehnică și mecanică și Institutul cencesiostat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK
Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucrează: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea brevetelor. Cântare de precizie pentru farmacia, droguri și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

GYAPJAS LAJOS
maestru zidar diplomat
ARAD, str. Teleki nr. 19.

Primește ori-ce lucrări : în bransa aceasta. :
Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN
lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrate artistic și cu gust. — Brodării albe și colorate, lucrări cu aur, albături, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. **Domnișoare se primesc spre instruire.**

Primul atelier de biliarde din Brașov

MERTH JÁNOS
Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și uscat toffelul de biliarde, în stilul cel mai modern, primind pe lângă prețuri foarte moderate și reparaturi.

Frideric Höning turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
Arad, str. Rákoczi nr. 11-28. Fondat la 1840.

• Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. •

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopoțele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș țare și cu sunet adânc — se face o economie de 20-30 percente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopoțele se pot scuti de erepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, LUGOS
Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. publică că primește pregătirea a ori-ce fel de **cuploare** descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Atențiune!

Aducem la cunoștința on. proprietari și economi, că

Pe timpul trieratului

suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat 2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3 garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai putere, precum și mai multe garnituri cu benzin de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plată.

Cu stimă :

FRĂȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și forările, reprezentanții cerc. a fabricii de mașini „Nicholsohn”
ARAD, piața Boroș Béni nr. 1.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt” bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase reie și mol nu se găsec între ele. **Pentru tralnicia sicărei bucați garantăm.**

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul : 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt”
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Bittenbinder József, sculptor și arhitect de altare

Temesvár-Erzsébetváros
Illyu utca 61 szám (casa proprie).

Face toffelul de mobilier de biserică, așa ca: **Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și sc. ne de spovedanie, Sierul Domnului, Grota Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, strâni, pictură de biserică și altare.**

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Prețurent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

MINISTRE
Direcțiunea Cont
și a
Da

Nr. 20286

PUBLI

A 46-a trag
4% amortibilă din
50,000,000 se va c
1912, la ora 10
a Ministerului de
lor stabilite prin r
torul Oficial” Nr.
La această
pentru o valoare
proporțiua următo
51 titluri de
211 ” ”
103 ” ”
365 titluri p. o v
Publicul est

POPP
MAGAZIN DE M

Surprinde publicul c

Totl artiele
admirabilă le so
Delin lănos, mode
treg rând de ha
1 talie de pânză c
1 velință de flanel
1 serviciu de cafe
1 păreche mănuși
6 buc. bāsmuluțe
1 umbrelă ori plo
1 val de pânză fir

Mare magazin

Expedia

pe lângă ran

Fabrică pentru

Recomandă
stre de fe
executate excele

Madra
orice, măsură, e
Efectuim c
lelor de fier

Fabrica
Arad, str. Aulich L

Liferează
precum și mese
Prețurent
Rugând binevoi

FRAT

Tot aci se
plată, pentru at
FONDAT în an
TE

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

Farmacie

bine aranjată în comună românească, cu stațiune balneară, cu circa 3500 locuitori, e de vândut. Informațiuni dă proprietarul IOSEF WAGNER, Sângeorgiul-român (Oláh Szt. György)

De vândut.

În comuna Uj-Ozora (com. Torontál) se află de vânzare din mână liberă o casă cu prăvălie, cu drept de tot felul de beuturi și trafic. A se adresa lui IULIUS JURCA, comers. Ujozora.

Un harmoniu.

se află de vânzare foarte bun, tonuri curate și puternice, bile de os veritabil, dulapul din lemn de stejar sănătos, foarte potrivit pentru concerte, instruirea corurilor și pentru acompaniament. Doritorii să se adreseze către administrația ziarului „Românul”. 1—10

Econoamă.

Caută un preot dela sate văduv fără copii. Oferte să primesc numai dela preotese, soții de învățător, de notar, văduve și fără de copii, sau dela învățătoare; ovodiște necesătorite. Să cere ca să știe și să-i placă a conduce economia de casă. Altă economie nici nu port. Adresa la administrația „Românul”.

Legătorie de cărți.

Iustin Ardelean. Arad vis-a-vis de poștă. Primește totfelul de lucrări aparținătoare de această branșă, pe lângă prețuri moderate.

Caut.

o familie cinstită românească, care are un băiat la școli și ar dori ca să învețe mai ușor limba ungurească dacă s'ar învoi ca în schimb să îmi susțină copilul meu în vîrstă de 12 ani, iar eu pe al lor pe timpul cât ține cursul pe anul 1912/1913. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului. 3—8

Un tânăr român

absolvent al școlii de agricultură, caută loc la vre-un domeniu. Se pricepe la toate ramurile agricole precum și la fabricarea unturilor, cașurilor și brânzeturi. Doritorii să se adreseze la: Ștefan Calamitel. Dombóvár „Vajtermelő közp.” (Tolna m.)

Caut post de mașinist.

Un tânăr român, mașinist diplomat, caută loc de mașinist la vre-o moșie românească. P. T. Domnii cari au lipsă de un atare sunt rugați să comunice condițiunile de plată, cât timp ar avea de treerat precum și ce fel de mașină au. se poartă singură și dela ce firmă e fabricația, câte H. P. are? Toate aceste să se comunice la administrația „Românului” unde se află adresa mea.

Pentru orice solu de întreprindere

(comerț, industrie, moșie) „Românul” recomandă o persoană pricepută, muncitoare, de absolută încredere. Vorbește româna, maghiara și germana, etatea 35 ani, 2 gimnaziale, 5 ani practică la bancă. Adr. la ziar sub „Corect”.

De inchiriat

3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

PROHÁSZKA JÁNOS

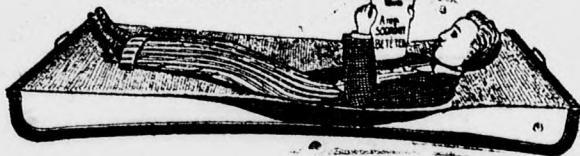
FABRICANT DE MOBILE DE FER ȘI DE ARAMĂ

Budapesta, VI., str. Gróf Zichy Jenő nr. 46.

Durmitul sănătos lungeste viața!

Mai înainte

De prezent

Aparat ușor și veritabil de aramă, liber de insecte și de praf cor. 18—
Matrațe de sistem vechiu, cu corzi așezate se reparază ieftin.
Matrațe cu corzi din fier Cor. 17—
Paturi de fier cu decorație de aramă, cu matrațe din fier „ 32—
Paturi de aramă cu matrațe din fir bun „ 72—
Paturi de fier cari se pot închide, cu 3 matrațe „ 17—
Matrațe de fir cu cadre de fier, executate bine „ 11-50
Matrațe de fier în cadre de lemn „ 7—

Vânzare de mobile de fier și aramă cu prețuri foarte ieftine.

TIPIARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.

Păziți-vă de
imitațiuni!

Deoarece în prezent imitațiile mașinilor noastre de cusut, dar mai cu seamă mașinile noastre de sistem mai vechiu sunt recomandate ca „SINGER”, ba chiar ca „adevărate mașini SINGER”, atragem atențiunea publicului, că orice fabricații recomandate în felul acesta nu sunt mașini de cusut veritabile Singer și acele nu sunt ale noastre.

Renumitele mașini de cusut originale Singer, Wehler și Wilson se pot căpăta numai în magazinul nostru ori prin agenții noștri; cine voințe deci să cumpere mașini de cusut, totdeauna să întrebe hotărît, că mașina de cusut este ea oare dela firma noastră și să nu vă mulțumiți cu răspunsuri nehotărîte.

SINGER Co. societate pe acții pentru mașini de cusut

ARAD, strada József főherceg nr. 9. Casa cont. : Porcia :
(vis-à-vis de biserică).

Filiale în toate părțile țării.

Prăvălie nouă!

PREVARITURA és MANDL

PRĂVĂLIE DE ARTICLII DE MODĂ PENTRU

BĂRBAȚI ȘI FEMEI, PRĂVĂLIE DE ALBITURI

BISERICA-ALBĂ (FEHÉRTÉMPLOM) str. Vásár nr. 68.

Aducem la cunoștința on. public din BISERICA-ALBĂ și jur, că în magazinul nostru de articlii de modă pentru bărbați, femei și de albituri se capătă următoarele mărfuri excelente și moderne cu prețuri fixe foarte ieftine:

ARTICLII PENTRU BĂRBAȚI: cămeși albe și în culori, pantaloni albi, gulere, manșete, cravate, năfrămuțe, mănuși de ață și de piele, cioropi, bastoane, ploiere, tabachere, pungii, etc.

ARTICLII PENTRU FEMEI: cămeși, halaturi, gulere brodate, năfrămuțe, ciorapi, rocuri brodate, mănuși de ață și de piele, ploiere, parasole, corsete veritabile franceze, voaluri pentru mirese și pentru față, reticule, jupoane, șorțuri.

ARTICLII MĂRUNȚI: dantele, toffelul de mătăsuri pentru decoruri, precum și toffelul de articlii mărunți.